

ÕPPEKAVA

Türi Kevade Kool
2024

Sisukord

1. ÜLDSÄTTED.....	4
2. KOOLI ERIPÄRA JA VÄÄRTUSED.....	4
3. ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ ÜLDEESMÄRGID	6
Ainevaldkonnasisesed ja -ülesed teemad ning löiminguvõimalused.....	6
Õppes ja kasvatuses käsitletavat läbivad teemad.....	7
3.1. Õppe- ja kasvatustegevuse sihiseade ja taotletavad üldpädevused lihtsustatud õppes.....	8
Põhikooli sihiseade lihtsustatud õppes.....	8
Taotletavad üldpädevused lihtsustatud õppes	8
Taotletavad pädevused ning õppe ja kasvatuse rõhuasetused arenguperioodide kaupa	9
3.1.1. Taotletavad pädevused 1.-2. klassis.....	9
3.1.2. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 1.–2. klassis	10
3.1.3. Taotletavad pädevused 3.–5. klassis	10
3.1.4. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 3.–5. klassis	11
3.1.5. Taotletavad pädevused 6.–7. klassis	11
3.1.6. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 6.–7. klassis	12
3.1.7. Taotletavad pädevused 8.–9. klassis	12
3.1.8. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 8.–9. klassis	12
3.2. Õppe- ja kasvatustegevuse sihiseade ja taotletavad üldpädevused toimetulekuõppes.....	13
Toimetulekuõppe sihiseade.....	13
Taotletavad üldpädevused toimetulekuõppes.....	13
Taotletavad pädevused ning õppe ja kasvatuse rõhuasetused toimetulekuõppes arengutasemete kaupa	14
3.2.2. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I arengutasemel.....	15
3.2.3. Taotletavad pädevused II arengutasemel.....	16
3.2.4. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II arengutasemel	16
3.2.5. Taotletavad pädevused III arengutasemel	17
3.2.6. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III arengutasemel.....	18
3.3. Õppe- ja kasvatustegevuse sihiseade ja taotletavad üldpädevused hooldusõppes.....	19
Põhikooli sihiseade hooldusõppes	19
Hooldusõppes taotletavad pädevused	19
Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted	19
Õppe ja kasvatuse rõhuasetused ning taotletavad pädevused hooldusõppe eri arengutasemetel ..	20
3.3.1. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I arengutasemel	20
3.3.2. Taotletavad pädevused I arengutasemel.....	20
3.3.3. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II arengutasemel	21
3.3.4. Taotletavad pädevused II arengutasemel	21
3.3.5. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III arengutasemel.....	21

3.3.6. Taotletavad pädevused III arengutasemel	21
4. ÕPPEKORRALDUS	22
5. ÕPPEKESKKOND	26
6. LOOVTÖÖ TEMAATIKA VALIKU, JUHENDAMISE, TÖÖ KOOSTAMISE JA HINDAMISE KORD.....	27
7. HINDAMISE KORRALDUS	28
7.2. Hindamine toimetulekuõppes	30
7.3. Hindamine hooldusõppes	31
7.4. Kokkuvõttev hindamine	32
7.5. Järgmisesse klassi üleviimine ja õpilase täiendavale õppetööle jätmine.....	32
7.6. Hinnete ja hinnangute vaidlustamine	33
7.7. Kooli lõpetamise tingimused	33
8. ÕPILASE KARJÄÄRIVALIKUTE TOETAMINE	33
9. TUGITEENUSED JA ÕPPEKAVAVÄLISED TEENUSED.....	34
9.3. Koolis pakutavad rehabilitatsiooni võimalused	35
9.4. HEV õppe koordineerija	36
9.5. Õpetaja abi	36
9.6. Individuaalne õppekava (IÕK), hinnanguleht ja õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart (ÕIAJK)	36
10. TEGEVUSED ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMISEKS JA MITMEKESISTAMISEKS	37
Õppekava rakendamist toetavad tegevused õpilastele.....	37
Õppekava rakendamist toetavad tegevused õpetajatele	37
Ülekoolilised ja koolidevahelised ühistegevused/projektid.....	38
Huvitegevus	38
11. ÕPILASTE JA LASTEVANEMATE TEAVITAMINE JA NÕUSTAMINE	38
12. ÕPETAJATE KOOSTÖÖ JA TÖÖ PLANEERIMINE	39
13. KOOLI ÕPPEKAVA UUENDAMINE JA TÄIENDAMINE	41

1. ÜLDSÄTTED

Türi Kevade Kooli (edaspidi *kooli*) õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, milles kirjeldatakse õppe rõhuasetused ja tegevused õppekava täitmiseks. Kooli õppekava koostamisel on lähtunud põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest (edaspidi PGS), põhikooli riiklikust õppekavast ja põhikooli lihtsustatud riiklikust õppekavast, valla ja kooli arengukavast, pidades silmas kooli ja paikkonna eripära, kooli töötajate, õpilaste ja nende vanemate soove ning kasutatavaid vaimseid ja materiaalseid ressursse.

Õppekava terviktekst on kättesaadav Türi Kevade Kooli kodulehel.

Õppekava on kooskõlastatud kooli õppenõukoguga ja hoolekoguga ning ja selle kehtestab kooli direktor käskkirjaga.

Õppekavas käsitletakse õppimist väljundipõhiselt ehk õpetamine on õpilase vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna organiseerimine sel viisil, et õpilane saavutaks vastavalt oma võimetele õppekavas kavandatud õpitulemused/pädevused.

Kooli õppekava üldosas esitatakse:

- kooli eripära ja väärtused;
- õppe- ja kasvatustöö üldeesmärgid;
- õppekorraldus;
- õppekeskkond;
- üldpädevuste kujundamiseks ja õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused;
- loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord;
- hindamise korraldus;
- õpilase karjäärivalikute toetamine;
- tugiteenused ja õppekavavälised teenused;
- õpilaste ja lastevanemate teavitamine ja nõustamine;
- õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted;
- kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

Ainevaldkondade kavades esitatakse õpitulemused ja õppesisu kirjeldused arengutasemete kaupa. Kavad esitatakse kooli õppekava lisadena:

- LISA 1. Lihtsustatud õppe õppeainete kavad
- LISA 2. Toimetulekuõppe ja lisaõppe õppeainete kavad
- LISA 3. Hooldusõppe tegevusvaldkondade kavad

2. KOOLI ERIPÄRA JA VÄÄRTUSED

Kooli eripära

Türi Kevade Kool on Türi valla hallatav munitsipaalpõhikool, kus õppetöö toimub põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava alusel toimetuleku- ja hooldusõppes ning lihtsustatud õppes. Lihtsustatud õpet rakendatakse kerge intellektipuudega õpilastele ja toimetulekuõpet mõõduka intellektipuudega õpilastele, hooldusõpet raske ning sügava intellektipuudega õpilastele. Õppekeeleks on koolis eesti keel.

Kooli võetakse vastu õpilasi Haridus- ja Noorteameti Rajaleidja koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel alusel ja vanema kirjalikul nõusolekul. Kool rakendab õpilasele erituge ja tõhustatud tuge.

Kooli võetakse vastu ka õpilasi Järva maakonnast ja mujalt Eestist, kaalutletud otsuse alusel. Koolis toetatakse õpilaste vaimset, füüsilist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Õpilastele on loodud võimetekohane,

turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õpikeskkond, mis toetab õpilast ning aitab kaasa õpilase paremaks sotsialiseerumiseks ühiskonnas.

Kooli deviis on “Väike ja turvaline”- igale õpilasele jagub aega ja tähelepanu. Klassid komplekteeritakse õpilaste eripärasest ja õpivõimekusest lähtudes.

Koolis on õppekava toetavad ühistegevused, huviringid, õppekäigud jms ühine kõigile õpilastele. Koolis on au sees loominguilisuse arendamine ja liikumine.

Kooli õppe- ja kasvatustöös lähtutakse põhimõttest, et iga laps on eriline nii oma võimetelt kui vajadustelt. Õpetajad kasutavad iga õpilase toetamiseks erinevaid eripedagoogilisi võtteid ning õppeprotsess on tervikõppe põhimõtetest lähtuv. Õppeprotsessis integreeritakse kõiki võimalusi – toimuvad õppekäigud valla erinevatesse asutustesse ja loodusesse. Toimuvad külalistunnid ning leitakse võimalusi väljaspool kooliruumi praktilistele õppetegevustele. Väärtusalane töö on koolielu üheks kandvaks aluseks, mis realiseerub erinevates traditsioonides ja sündmustes.

Koolis rakendatakse kujundava hindamise põhimõtteid: pidev teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine on aluseks õppe- ja kasvatustöö edasisele kavandamisele. Õpilaste toetamiseks kaasatakse perekonda ja spetsialiste ning toimub koostöö rehabilitatsiooniasutustega.

Õpilaste vajadustele reageerimiseks ja individuaalse tähelepanu pakkumiseks on igas klassis lisaks õpetajale ka õpetaja abi. Koolis on eripedagoogi, logopeedi ja liikumisterapeudi teenus. Head koostööpartnerid on Haridus- ja Noorteamet Rajaleidja keskus Järvamaal, Kesk-Eesti Rehabilitatsioonikeskus ja MTÜ Loodusmeele rehabilitatsioonikeskuse jt teenuse osutajatega. MTÜ Loodusmeel osutab teenust koolihoones. Koolil on kaasaegne ja turvaline õppehoone koos õpilaskoduga ning suure õuealaga.

Majas töötab kogenud ja kompetentne personal, kes on omandanud spetsiifilisi teadmisi kerge, mõõduka, raske ja sügava puudega laste hooldamise, kasvatamise ja õpetamise alal.

Kõik kooli õpilased määratakse vastavalt Põhikooli ja gümnaasiumiseaduse § 2 alusel põhikooli kooliastmetesse: I kooliaste (1. – 3. klass), II kooliaste (4. – 6. klass), III kooliaste (7. – 9. klass)

Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava järgi viiakse lihtsustatud õppe, toimetulekuõppe ja hooldusõppe õpilane igal õppeaastal järgmisesse klassi, kuid õppesisu ja taotletavad pädevused valitakse vastavalt õpilase individuaalsele arengutasemele.

Koolis toimub õppetöö toimetuleku- ja hooldusõppe tasemel arengutasemete järgi: I arengutase (eeldatav 1.- 2.klassi õpilane), II arengutase (eeldatav 3.- 6.klassi õpilane), III arengutase (eeldatav 7.- 9.klassi õpilane).

Koolis õpivad õpilased liitklassi põhimõttel moodustatud õpperühmades/klassides.

Kool võimaldab õpilasele eripedagoogilist/logopeedilist abi, koduõpet tervislikel põhjustel, kahte pikendatud õppeaastat, ühte lisaõppe aastat ja ühele õpilasele keskendatud õpet.

Kooli missioon, visioon ja väärtused

Kooli **missioon** on toetada iga õpilase võimetekohast individuaalset arengut võimalikult iseseisvamaks eluks toimetulekuks.

Kooli **visioon** on olla loov, turvaline, õppiv ja kogemusi jagav Türi valla ja Järva maakonna õppe-, arengu- ja kogemuskeskus.

Kooli põhiväärtused on:

- 1) individuaalne lähenemine ja eripäradega arvestamine: individuaalse õpiraja kavandamine, edusammude märkamine, tagasiside andmine ja julgustamine;
- 2) austus ja hoolivus: toob kaasa mõistmise, lugupidava suhtumise, tolerantsuse ja üksteisega arvestamise;
- 3) toetav ja julgustav keskkond: koolis on kõigi jaoks vaimselt ja füüsiliselt turvaline ning koostöine keskkond;
- 4) areng ja õppimine: uuendusmeelsus ja koolirõõm avab ukse uutele võimalustele.

3. ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ ÜLDEESMÄRGID

Õppe- ja kasvatustöös lähtume põhimõttest, et kuulnud teadmised võivad ununeda, kuid kui õpilane lisaks kuulmisele ka näeb, siis püsib info paremini meeles. Parima tulemuse annab see, kui õpilane ise tegevuse kaudu õpib, sest nii omandab ta tõelise arusaamise.

Kooli eesmärk on pakkuda tõhustatud ja erituge vajavatele õpilastele nende individuaalseid võimeid arendavat ja motiveerivat õppe- ja kasvatustegevust ning luua turvaline ja innovaatiline õppekeskkond, mille tulemusena õpilane:

- 1) suudab toime tulla igapäevastes olukordades võimalikult iseseisvalt kasutades sobivaid abivahendeid;
- 2) tunneb elust rõõmu ja suudaksid teha jõukohaseid valikuid;
- 3) on sotsiaalne ning suhtleb jõukohasel viisil kasutades vajadusel kaasaegseid suhtlemise-abivahendeid;
- 4) naudib liikumistegevusi ning on võimetekohaselt aktiivne;
- 5) kooli lõpetades on valmis asuma jõukohasele kutseõppele või siirduma sobivale täiskasvanutele mõeldud teenusele.

Ainevaldkonnasised ja -ülesed teemad ning lõiminguvõimalused

Õppekava on koostatud silmas pidades üldpädevuste arengut. Õppetöö korraldamisel on oluline luua võimalikult palju lõimingu võimalusi lähtudes aine õpitulemustest, valdkonna- ja üldpädevustes, piirkondlikust eripärast ja kooli võimalustest.

Valdkondade/õppeainete kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest.

Oluline on ühe teema tutvustamine õpilasele erinevates olukordades ja läbi praktilise isetegemise võimaldamise. Samavõrd tähtis on aineõpetajate, kooli tugispetsialistide ja rehabilitatsioonispetsialistide koostöö, mille käigus ühtlustatakse käsitletavat teemat, töö eesmärgid, sisu ning meetodid.

Õppeaasta tegevuskavast lähtudes koostavad klassid oma nädala teemad, mida kasutatakse erinevate ainete ja tegevusvaldkondade lõimimiseks.

Õppevormidest kasutatakse enim rühmatööd, õppekäike, arutelusid, individuaalseid ülesandeid, loovülesandeid, projektipäevi ja -nädalaid jne.

Õpilaskodu tegevuste planeerimisel võetakse arvesse nädala teemasid, et toetada õppetöös omandatu kinnistamist.

Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

- õppekeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmärgi;
- aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitletused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;
- valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;
- läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatöona;
- korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälist õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes ja üle-eestilistes projektides.

Õppes ja kasvatuses käsitletavat läbivad teemad

- 1) **elukestev õpe ja karjääri kujundamine** – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu ning tegema sobivaid haridus- ja tööalaseid valikuid;
- 2) **keskkond ja säästlik mõtteviis** – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks,
- 3) vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustab jätkusuutlikkust;
- 4) **kultuuriline identiteet** – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;
- 5) **teabekeskond ja tehnoloogia** – taotletakse, et õpilane tajuks ja teadvustaks ümbritsevat teabekeskkonda ning orienteerudes muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas suudaks selles toimida oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud eetika järgi;
- 6) **tervis ja ohutus** – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;
- 7) **väärtused ja kõlblus** – taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

3.1. Õppe- ja kasvatustegevuse sihiseade ja taotletavad üldpädevused lihtsustatud õppes

Põhikooli sihiseade lihtsustatud õppes

Lihtsustatud õppe sihiseade lähtub põhikooli riikliku õppekava üldosa §-s 3 sätestatust, arvestades seejuures lihtsustatud õppel õpilaste individuaalseid hariduslikke erivajadusi.

1. Lihtsustatud õppe põhiülesanne on toetada ja suunata tõhustatud või erituge vajava õpilase arengut. Iga õpilase hariduslike erivajaduste ületamiseks või vähendamiseks rakendatakse temale sobilikke eripedagoogilisi meetodeid. Vajaduse korral koostatakse õpilasele individuaalne õppekava, milles esitatakse vähendatud või ka kõrgendatud nõuded õpitulemustele.
2. Lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 46 lõikest 7 koostatakse igale lihtsustatud õppe õpilasele individuaalse arengu jälgimise kaart (ÕIAJK). Individuaalse õppekava koostamisel lähtutakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil olevast teabest.
3. Lihtsustatud õppe sisu on valdavalt suunatud praktiliste oskuste ja teadmiste omandamisele. Õpetamine, kasvatamine ja arengu toetamine toimub valdavalt praktilise õppeviisi (harjutamise) kaudu. Reegleid ja teoreetilisi teadmisi õpetatakse minimaalselt, aga sel määral, et üldistada ja teadvustada praktiliselt omandatud.
4. Kooli õppe- ja kasvatusprotsessis kujundatakse õpilastel suutlikkust ja oskusi, et pingutada jõukohasel viisil ning teha koostööd nii eakaaslaste kui ka erinevate täiskasvanutega. Taotletakse, et õpilastel kujuneksid teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad neil (vajaduse korral suunamise või abiga) jälgida, hinnata ning kohendada oma käitumist ja õpitegevust.
5. Väärtushoiakute kujundamisel taotletakse, et õpilane tunneb vastutust oma tegude tagajärgede eest, järgib üldlevinud väärtusi, määratleb end riigi kodanikuna.
6. Lihtsustatud õppel põhikooli lõpetaja on praktilist tööd väärtustav ja täiendus- ning kutseõppeks valmis olev ühiskonnaliige. Kool aitab kaasa õpilaste kasvamisele isiksusteks, kes on motiveeritud jätkama õpinguid ja tulevad võimalikult iseseisvalt toime erinevates rollides: perekonnas, võimetekohasel töö ja avalikus elus.
7. Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste kujunemist toetab järjepidev koostöö erinevate osaliste vahel. Tähtis on õpetajate, tugispetsialistide ja lastevanemate koostöö (ühised nõudmised, samalaadne abi jms). Vajaduse korral kaasatakse tugispetsialiste väljastpoolt kooli, kohaliku omavalitsuse esindajaid jt.

Taotletavad üldpädevused lihtsustatud õppes

Lihtsustatud õppes käsitatakse pädevust kui võimetekohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogumit, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas loovalt, ettevõtlikult ja paindlikult toimida.

Lihtsustatud õppes eristatakse üldpädevusi ja arenguperioodidel taotletavaid pädevusi. Pädevuste kujundamist kirjeldatakse kooli õppekavas.

Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu ning tunni- ja koolivälises tegevuses. Üldpädevuste kujunemist jälgivad ja suunavad õpetajad ning tugispetsialistid omavahelises koostöös ning kooli ja kodu koostöös.

Lihtsustatud õppes taotletavad üldpädevused on kohandatud lähtuvalt riikliku õppekava § 4 punktist 4.

Õpilastel kujundatavad üldpädevused

1. **Kultuuri- ja väärtuspädevus** – õpilane tunnetab end oma rahvuse liikmena ja Eesti kodanikuna, väärtustab maailma eri rahvaste ja kultuuride mitmekesisust, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamuste vabalt ja lugupidavalt, tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning väärtustab eesti keele ja kultuuri säilimist ja arengut; tunneb ja järgib üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

2. **Sotsiaalne ja kodanikupädevus** – õpilane on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust; teab oma peamisi õigusi ja kohustusi, oskab nende eest seista, arvestab rühma huvisid ja isiklikku huvi; järgib vastutustundlikult ühiselu reegleid, konflikte lahendades arvestab seadusi ning moraalinorme.

3. **Enesemääratluspädevus** – õpilane mõistab ja väärtustab iseennast ja enda arengut, hindab adekvaatselt oma võimeid ja toimetulekut igapäevaelus, juhib oma käitumist erinevates olukordades; väärtustab tervislikku eluviisi, on füüsiliselt aktiivne.

4. **Õpipädevus** – õpilane õpib vastavalt oma võimetele, planeerib õppimist, sh enesekontrolli, järgib kavandatut. Täidab korrektselt jõukohaseid ülesandeid individuaalselt ja rühmas, kasutab sobivaid teabevahendeid. On avatud uutele teadmistele ja oskustele.

5. **Suhtluspädevus** – õpilane suhtleb olukorda ja suhtlemispartnereid arvestades, esitab oma soove, selgitab oma seisukohti, osaleb arutelus; loeb, mõistab, kirjutab ja loob tekste iseseisvaks toimetulekuks vajalikul tasemel, kasutab teabevahendeid; mõistab ja kasutab võõrkeeles lihtsamaid igapäevaseid väljendeid ning fraase, tuginedes vajaduse korral abivahenditele.

6. **Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus** – õpilane lahendab elulisi probleemsituatsioone, kasutades omandatud matemaatilisi, loodusteaduslikke ja/või tehnoloogiaalaseid teadmisi-oskusi ning (abi)vahendeid; mõistab inimese ja keskkonna vahelisi seoseid, suhtub elukeskkonda vastutustundlikult ja hoolivalt, elab ning tegutseb loodust ja keskkonda säästvalt.

7. **Ettevõtlikkuspädevus** – õpilane on tegutsemisaldis, väärtustab praktilist tööd ja on valmis kutse- ja elukestvaks õppeks. Hindab adekvaatselt oma võimeid. Püstitab ja täidab endale seatud eesmärgid ning võtab vastutuse oma tegude eest.

8. **Digipädevus** – õpilane orienteerub ja tegutseb infotehnoloogilises maailmas eesmärgi-päraselt ja turvaliselt. Otsib ja kasutab infot, tunneb lihtsamaid programme ja keskkondi. Järgib digikeskkonnas üldkehtivaid moraali- ja väärtuspõhimõtteid.

Lihtsustatud õppe puhul tuleb arvestada õpilaste arenguperioode, mis jagunevad nelja alaperioodi vahel järgmiselt:

- 1.–2. klass;
- 3.–5. klass;
- 6.–7. klass;
- 8.–9. klass.

Selline jaotus, mis ei ühti kooliastmetega, tuleneb õpilaste arengu seaduspärasustest – muutustest õppijate kognitiivses arengus ning kõne ja isiksuse arengus. Eri arenguperioodidel taotletavad pädevused kirjeldavad kokkuvõtvalt õpilase arengut eakohaste üldpädevuste ning õpitulemuste kaudu.

Lihtsustatud õppe puhul esitatakse õpitulemused ainekavades kooliastmeti ja klassiti. Õpitulemuste esitamine klassiti toetab õppe planeerimist vastavalt õpilase potentsiaalsele arenguvallale ning võimaldab seada õpilasele jõukohaseid õppe-eesmärgid.

Taotletavad pädevused ning õppe ja kasvatuse rõhuasetused arenguperioodide kaupa

3.1.1. Taotletavad pädevused 1.-2. klassis

2. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb end oma pere liikmena, oma klassi ja kooli õpilasena;
- 2) osaleb klassi ühistegevuses;
- 3) kontakteerub ühistegevuses teiste inimestega, palub abi ja osutab ise abi kaaslastele;
- 4) kuulab ja vastab küsimustele; väljendab ennast 3–4-sõnaliste lihtlausetega;
- 5) eristab oma-võõrast-ühist;

- 6) hoiab korras oma välimuse; hoiab puhtust ja korda; hoiab korras oma koolitarbed;
- 7) leiab täiskasvanu suunamisel paberilehelt ja raamatu leheküljelt vajalikku teavet;
- 8) täidab ülesanded koostegevuses, eeskju ja näidise järgi, omandatud oskuste piirides suulise korralduse kohaselt;
- 9) viib kokku eseme, selle kujutise ja keelelise väljendi; tunneb kirjelduse järgi ära tuttavaid esemeid ja nähtusi;
- 10) vaatleb ning võrdleb täiskasvanu juhendamisel esemeid ja nähtusi; järjestab ja rühmitab esemeid ning nende kujutisi ühe-kahe tajutava tunnuse (kuju, suuruse, värvuse) alusel;
- 11) loeb jõukohast õpitud teksti lühikeste sõnade ja/või kõnetaktide kaupa;
- 12) arvutab õpitud arvuvalla piires ning mõõdab täiskasvanu abiga;
- 13) tunneb rõõmu liikumisest, loovast ja käelisest tegevusest;
- 14) käitub õpitud oskuste piires viisakalt, ohutult ja ümbrust hoidvalt; hindab oma ja teiste käitumist õige/vale, meeldib / ei meeldi tasandil.

3.1.2. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 1.–2. klassis

1. Esimesel arenguperioodil on põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, õpilase rolli mõistmine ja vastavate alusoskuste omandamine: kuulamine, adekvaatne reageerimine küsimustele ja korraldustele, vaatlemine, osalemine dialoogis, tegevusse lülitumine ning ühelt tegevuselt teisele ümberlülitumine. Õppeeesmärgiks on elementaarse lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisoskuse omandamine.
2. Õpetaja suunamisel õpivad õpilased tundma lähiümbrust ning igapäevaelu nähtusi. Lisaks iseendaga seonduva teadvustamisele kujundatakse õpilastel ka arusaamist mina-meie-suhetest. See kujuneb kontaktis ning koostegevuses täiskasvanu ja klassikaaslastega, osalemisel õppemängudes ja ühistegevustes.
3. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse ülesandeid, nende täitmiseks kuluvat aega ning õpetaja osaluse ja abi osakaalu. Õpetaja osaleb laste tegevustes suurel määral. Õpilased täidavad õpiülesandeid koostegevuses, matkimise, näidise järgimise toel ja omandatud oskuste piirides suulise korralduse järgi. Õpilaste tegevust verbaliseerib valdavalt õpetaja.
4. Õpilased vajavad õppetegevustes palju materialiseerimist ja näitlikke vahendeid. Õpilaste juhendamisel kasutatakse lühikesi suulisi korraldusi. Peamiseks õppemeetodiks on praktilineharjutamine. Olulisel kohal on õppimine praktilise tegevuse või didaktilise mängu kaudu.
5. Õppetöö korraldamisel on eelistatud üldõpetuslik tööviis või üldõpetuse ja aineõpetuse kombineeritud variant.

3.1.3. Taotletavad pädevused 3.–5. klassis

5. klassi lõpuks õpilane:

- 1) osaleb jõukohaselt ühistegevuses, abistab kaaslast; alustab ja jätkab dialoogi; väljendab ennast arusaadavalt (sh lühitekstide abil);
- 2) mõistab omandisuhteid oma-võõras-ühine ja käitub vastavalt;
- 3) hoolitseb oma välimuse ja tervise eest;
- 4) hoiab puhtust ja korda kodus ja koolis; käitub looduses hoolivalt;
- 5) oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, vormistab oma õpiülesanded nõuetekohaselt;
- 6) täidab ülesandeid eeskju, näidise ja õpitud oskuse piirides verbaalse korralduse (sh kirjaliku juhendi) järgi; kasutab õpiülesannete täitmisel tuttavaid abivahendeid (sh lihtsaid skeeme ja sümboleid);
- 7) kirjeldab oma õpitegevust nii tegevuse ajal kui ka tagantjärele; kasutab täiskasvanu suunamisel õpitud enesekontrollivõtteid;
- 8) vaatleb sihipäraselt, võrdleb ning rühmitab etteantud rühmitusaluse järgi esemeid ja nähtusi; kirjeldab neid õpetaja küsimuste ja tugisõnade abil;
- 9) loeb õpitud teksti ladusalt, leiab ja mõistab suunamisel tekstides sisalduvat teavet;
- 10) eristab tuttavates olukordades ja oma tegevuses põhjust, tagajärge ja eesmärki; arvestab teadaolevaid

- motive ja tingimusi käitumisaktide hindamisel, väljendab käitumisaktis ilmnenu iseloomuomadusi;
- 11) arvutab ja mõõdab õpitud oskuste piires;
  - 12) oskab täiskasvanu juhendamisel kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;
  - 13) käitub koolis ja avalikes kohtades viisakalt, tunneb ja järgib lihtsamaid kombeid; kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma käitumist konfliktsituatsioonis;
  - 14) oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda; oskab ohutult liigelda;
  - 15) austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid.

3.1.4. Õppe ja kasvatus e rōhuasetused 3.–5. klassis

1. Teisel arenguperioodil jät kub positiivse suhtumise kujundamine õppimisse, keskendutakse õpiharjumuste ja -oskuste ning püsivuse arendamisele. Õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja motivatsiooni.
2. Tähelepanu pōõratakse eneseväljendusoskuse ja -julguse kujundamisele, põhiliste suhtlemis- ja koostōõskuste omandamisele, sh ũksteist toetavate suhete kujunemisele õpilaste vahel.
3. Õpilased vajavad jät kuvalt suunamist ja õpitemgevuse reguleerimist, sh eeskuju ja naidiseid õpiũlesannete sooritamisel. Sisekōne kujunemine vōimaldab neil arendada oma oskusi õpitemgevuse kavandamisel ja reguleerimisel: orienteerumist ũlesandes, planeerimist, algoritmide ja tuttavate abivahendite valikut ning kasutamist, enesekontrolli sooritamist.
4. Õpilastel kujundatakse oskust mōista ning jargida lühikesi ja lihtsaid tōõjuhiseid, nii suulisi kui ka kirjalikke lihtkorraldusi.
5. Peamiseks õppemeetodiks on praktiline harjutamine. Õpilased vajavad õpitemgevustes abivahendeid, naitlikkust, sh algoritme.

3.1.5. Taotletavad padevused 6.–7. klassis

7. klassi lõpuks õpilane:

- 1) mōistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena ning käitub vastavalt rollile; peab kinni kokkulepetest;
- 2) oskab kaaslast kuulata ja teda tunnustada; oskab oma arvamust rahulikult väljendada ja selgitada; mōistab, et inimesed ja seisukohad vōivad olla erinevad;
- 3) oskab keskenduda õppeũlesannete taitmisele, kasutab omandatud õpivōtteid ja tuttavaid abivahendeid;
- 4) oskab koostada paevakava ja seda jargida; mōistab tōõ vajalikkust;
- 5) oskab margaata õppetōõs tekkivaid raskusi, kũsib vajaduse korral abi ja kasutab seda;
- 6) oskab oma tegevust õppesituatsioonis kavandada, vajalikke tegevusi valida ja rakendada, tulemust kontrollida ja hinnata;
- 7) vaatleb sihiparaselt, vōrdleb ning rũhmitab esemeid ja naitusi; kirjeldab neid tugisōnade abil; teeb jareldusi; loeb lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti;
- 8) loeb õpitud teksti ladusalt, leiab teavet oma teadmistele vastavatest tekstidest ning esitab seda suuliselt ja kirjalikult vastavalt õpitud oskustele;
- 9) arvutab ja mōõdab õpitud oskuste piires;
- 10) oskab kasutada arvutit ja internetti suhtlus- ja õppevahendina;
- 11) hindab objektiivselt kaaslaste kaitumist, saab aru iseloomude ja vōimete erinevustest; lahendab konflikte rahumeelselt;
- 12) oskab kirjeldada oma kaitumist, mōista ja tunnistada oma eksimusi ning vajaduse korral korrigeerida oma kaitumist/tegevust;
- 13) vaaertustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sōltuvusainete ohtlikkusest;
- 14) vaaertustab saaestvat eluviisi, huvitub loodusest ja oskab looduses kaituda.

3.1.6. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 6.–7. klassis

1. Kolmandal arenguperioodil keskendutakse jätkuvalt õpiharjumuste ja õpioskuste kujundamisele, samuti püsivuse, iseseisvuse ning eesmärgistatud töötamise ja valikute tegemise oskuste arendamisele.
2. Jätkuvalt pööratakse tähelepanu eneseväljendusoskuse ja -julguse kujundamisele, põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste arendamisele. Tähtsal kohal on oma arvamuse väljendamise ja selgitamise, kaaslaste arvamuste aktsepteerimise, suhtlusprobleemide lahendamise ning viisaka käitumise oskuste kujundamine.
3. Vajalik on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni. Oluline on kujundada oskust märgata õppetöös tekkivaid raskusi, küsida vajaduse korral abi ja seda kasutada.
4. Õppeprotsessis on suur osakaal praktilisel harjutamisel. Õpilaste juhendamisel lähtutakse algoritmidest, oluline on suunata õpilasi aktiivsemalt algoritme ka iseseisvalt kasutama, sh oma tegevust kontrollima.

3.1.7. Taotletavad pädevused 8.–9. klassis

9. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
- 2) väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi;
- 3) suhtleb vastavalt olukorrale, arvestab suhtluspartneriga;
- 4) arvestab rühma huvisid ja isiklikku huvi, peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ja tunneb vastutust oma tegude eest;
- 5) esitab oma soove, selgitab oma seisukohti, osaleb arutelus ja arvestab teistega; mõistab kompromisside vajalikkust; oskab seista oma õiguste eest ning lahendada konflikte rahumeelselt, arvestades ühiselunorme;
- 6) lahendab lihtsamad eriolukorrad, astub vastu ebasoovitavatele ahvatlustele ning eetilisele või õiguslikult väärtustele ettepanekutele;
- 7) täidab korrektselt jõukohaseid ülesandeid individuaalselt ja rühmas; mõistab ülesannete õige tõlgendamise ning enesekontrolli tähtsust, kasutab omandatud õpivõtteid;
- 8) loeb, kirjutab ja loob tekste iseseisvaks toimetulekuks vajalikul tasemel;
- 9) oskab kasutada jõukohaseid teabevahendeid, sh arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning infootsingul;
- 10) teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning huvisid; väärtustab praktilist tööd ja õppimist ning on valmis jätkama õpinguid täiendus- ja kutseõppes;
- 11) mõistab igapäevaelus ilmnevaid inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes;
- 12) väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne.

3.1.8. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 8.–9. klassis

1. Neljandal arenguperioodil on põhitaotluseks vastutustundliku suhtumise ja võimalikult iseseisvate õpi- ja tööoskuste kujundamine. Eesmärgiks on, et õpilased tulevad igapäevaelus toime iseseisvalt ning jätkavad õpinguid vastavalt oma võimetele.
2. Jätkuvalt on olulisel kohal suhtlemis- ja koostööoskuste kujundamine, õpimotivatsiooni hoidmine ja tõstmine. Kujundatakse oskust oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, hinnata oma tugevaid ja nõrku külgi ning teadvustada oma huvisid.
3. Tähtsal kohal on enesejuhtimise oskuste kujundamine, suurendatakse õpilaste iseseisvust oma tegevuse kavandamisel, sooritamisel ja tulemuse hindamisel. Järjepidevalt harjutatakse valima ning rakendada eesmärgi saavutamiseks vajalikke tegevusi ja vahendeid ning kasutama enesekontrollivõtteid.
4. Õppeprotsessis on suur osakaal praktilisel harjutamisel, õppesisu ja omandatavaid oskusi seostatakse igapäevaeluga.

3.2. Õppe- ja kasvatustegevuse sihiseade ja taotletavad üldpädevused toimetulekuõppes

Toimetulekuõppe sihiseade

1. Toimetulekuõppe sihiseades lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa §-s 3sätestatust, arvestades seejuures toimetulekuõppel õpilaste individuaalseid hariduslikke erivajadusi.
2. Toimetulekuõppe põhiülesanne on toetada erituge vajava õpilase arengut ning tema kujunemist Eesti kodanikuks, kes tuleb eluga toime tuttavates tingimustes, teeb võimetekohast praktilist tööd ja on teadlik enda kuulumisest oma rahva ja Eesti kodanike hulka.
3. Toimetulekuõppes lähtutakse põhimõttest, et igapähe peab olema võimalus saada haridust vastavalt oma võimetele. Õppekorralduses ja õppesisu valikul lähtutakse õpilaste arengutasemest õppeainete kaupa, arvestatakse õpilaste potentsiaalseid võimeid ja teisi individuaalseid iseärasusi. Õppimise edukus sõltub õpilase individuaalsest võimekusest ja tema individuaalseid iseärasusi arvestavast õpikeskkonnast.
4. Õppekava taotleb iga õpilase arengu toetamist. Õpetamine toimub iga õpilase arengutaseme ja arenguvõimaluste hindamise alusel kasutades eripedagoogilisi meetodeid. Õppetöö kavandamine toimub kontsentrisuse printsiipi järgides. Õppetööd kavandades arvestatakse nii klassi tervikuna kui ka iga õpilast individuaalselt. Õppeülesanded valitakse õpilase lähimat arenguvalda arvestades, varieeritakse õppeülesandeid, materjali keerukust, abi osakaalu ja oskuse omandamiseks kuluvat aega vastavalt laste individuaalsetele iseärasustele.
5. Arendamist vajavad õpilaste psüühilised protsessid (taju, tähelepanu, mälu, mõtlemine), tunde- ja tahtevald, psühhomotoorika, suhtlemine ja hoiakud. Õpetamise ja arendamise eesmärgiks on õpilaste võimalikult iseseisev toimetulek sotsiaalses keskkonnas. Eesmärgid täpsustatakse kooli ja/või klassi õppekavas ning iga õpilase individuaalses õppekavas.
6. Õppe- ja kasvatustöö toimub võimalikult elulises keskkonnas jõukohases praktilises tegevuses, millega kaasneb suuline kõne ja/või alternatiivsete suhtlusvahendite kasutamine. Õppe- ja kasvatustööga taotletakse, et õpilane omandaks jõukohased praktilised oskused ja vajalikud teadmised igapäevastes olukordades toimetulekuks. Õpilast suunatakse täitma praktilisi ülesandeid koostevuses ja eeskujuga järgi, rakendama omandatud oskusi kas näidise, lihtsa suulise korralduse alusel või mälupeildile toetudes iseseisvalt. Oluline on kujundada õpilaste huvi võimalikult iseseisvalt tegutseda. Kujundatakse käitumist, sellele võimalikult adekvaatse hinnangu andmist positiivset rõhutades.
7. Oluline on õpetaja ja õpilase positiivne ühistegevus. Õpilaste aktiveerimine eeldab nende arengule vastavate tegevuste valikut, jõukohast õpitegevust, konkreetset ja arusaadavat eesmärgiseadet, õpilaste tegevuse pidevat stimuleerimist ja edusammudele hinnangu andmist. Õpilane võtab võimetekohaselt osa oma tegevuse kavandamisest ja tulemuse hindamisest. Toimingute omandamine toimub tegevussammude ja osaoskuste kaupa, omandatud osatoimingud ühendatakse toimingute ahelaks.
8. Õpioskuste kujundamist soodustavad õpilasega tegelevate täiskasvanute ühtsed nõudmised ja samalaadne abi. Tähtis on koostöö tugispetsialistide, õpetajate, lapsevanemate, jätkuõppe korraldajate, koolipidaja jt kooliväliste spetsialistide ja asutustega.

Taotletavad üldpädevused toimetulekuõppes

Toimetulekuõppes käsitatakse pädevust kui võimetekohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogumit, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või valdkonnas toime tulla.

Toimetulekuõppes eristatakse üldpädevusi ja arengutasemetel taotletavaid pädevusi.

Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu tunni- ja koolivälises tegevuses.

Üldpädevuste kujunemist jälgivad ja suunavad õpetajad ning tugispetsialistid omavahelise koostöös ning kooli ja kodu koostöös.

Õpilastel kujundatavad üldpädevused on:

- 1) **kultuuri- ja väärtuspädevus** – tunnetab end oma rahvuse liikmena ja Eesti kodanikuna, mõistab, et inimesed võivad olla erinevast rahvusest, suhtub teistest rahvustest inimestesse sallivalt ja lugupidavalt; käitub vastavalt omandatud üldtunnustatud väärtustele ja kõlbluspõhimõtetele; teab Eesti kultuurile omaseid traditsioone ja kombeid, järgib neid teiste juhendamisel või eeskujul;
- 2) **sotsiaalne ja kodanikupädevus** – teab oma õigusi ja kohustusi, oskab valida sobivat õpitud käitumisviisi ning järgib ühiselureegleid kodus, koolis ja väljaspool kooli; arvestab rühma huvisid ja isiklikku huvi;
- 3) **enesemääratluspädevus** – orienteerub ümbritsevas keskkonnas, igapäevastes toimingutes, tegutseb tuttavates situatsioonides; suhtub positiivselt iseendasse, oma perekonda, kaaslastesse ja kodumaasse; hoidub teadaolevatest ohtudest, oskab vajaduse korral abi küsida või seda kaaslastele pakkuda; järgib võimetekohaselt tervislikke eluviise, on füüsiliselt aktiivne;
- 4) **õpipädevus** – õpib võimetekohaselt, kavandab suunamisel oma õppimist, sh enesekontrolli, järgib kavandatut; kasutab õpitud lugemis- ja kirjutamisoskusi igapäevases elus toime tulemiseks; täidab korrektselt jõukohaseid ülesandeid individuaalselt ja rühmas, kasutab sobivaid teabevahendeid; on huvitatud uute teadmiste ja oskuste omandamisest;
- 5) **suhtluspädevus** – mõistab talle suunatud kõnet ja/või alternatiivseid väljendusvahendeid, väljendab arusaadavalt oma soove ja seisukohti omandatud keeleliste ja/või alternatiivsete väljendusvahendite abil;
- 6) **matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus** – kasutab matemaatilisi oskuseid igapäevases elus toime tulemiseks; käitub keskkonnateadlikult ja hoiab loodust; tuleb toime igapäevaste tehnoloogiliste vahendite kasutamisega;
- 7) **ettevõtlikkuspädevus** – on tegutsemisaldis, väärtustab praktilist tööd, mõistab töö tegemise vajalikkust, suudab töö ajal alluda töödistsipliinile, teeb jõukohast tööd; on valmis kutse- ja elukestvaks õppeks;
- 8) **digipädevus** – suudab vastavalt oma võimetele infotehnoloogilises maailmas toime tulla, kasutab eesmärgipäraselt ja võimalikult ohutult infotehnoloogilisi vahendeid ja vajaduse korral oma arengutasemele vastavat kommunikatsiooniseadet.

Toimetulekuõppes tuleb arvestada õpilase arengutasemega eri õppeainetes. Õpe jaguneb kolmeks arengutasemeks. Õpilane võib olla eri õppeainetes erineval arengutasemel.

Arengutasemetel taotletavad pädevused kirjeldavad kokkuvõtvalt õpilase arengut õpitulemuste omandamise kaudu.

Õpitulemused esitatakse toimetulekuõppes kolme arengutaseme kaupa. Igale õpilasele koostatakse lähtuvalt tema arengutasemest õppeainete kaupa individuaalne õppekava.

Taotletavad pädevused ning õppe ja kasvatus rõhuasetused toimetulekuõppes arengutasemete kaupa

3.2.1. Taotletavad pädevused I arengutasemel

Õpilane:

- 1) tajub ennast ja kaasinimesi ümbritsevas keskkonnas; suhtub positiivselt iseendasse ja tuttava inimese poolt algatatud kontakti;
- 2) kasutab meeldetuletamisel tuttavates situatsioonides õpitud käitumisviise ja järgib võimetekohaselt ühiselu reegleid kodus ning koolis;
- 3) orienteerub abiga lähiümbruses, tuleb suunamisel toime põhiliste eneseteeninduse toimingutega;
- 4) tegutseb ohuolukorras vastavalt täiskasvanu juhistelega;
- 5) annab märku oma põhivajadustest ja tervisega seotud probleemidest;
- 6) osaleb tervislikke eluviise järgivates koostegevustes, on kehaliselt aktiivne;
- 7) viibib meelsasti looduskeskkonnas;
- 8) võtab vastu ja otsib kontakti tuttava täiskasvanu ja kaaslastega; reageerib igapäevastele lühikorraldustele sobivalt, väljendab suunamisel oma põhivajadusi ja soove õpitud keeleliste

ja/või alternatiivsete väljendusvahendite abil;

9) suudab igapäevaelus toime tulla ja olukordi mõista, toetudes esemetele või piltidele;

10) sooritab koostegevuses praktilisi matemaatilisi tegevusi igapäevaelus toime tulemiseks;

11) kasutab abiga tuttavaid infotehnoloogilisi vahendeid mängulises tegevuses; vajaduse korral kasutab suunamisel arengutasemele vastavat kommunikatsiooniseadet;

12) osaleb suunatud mängus ja mängulises õpitegevuses; säilitab mängulises tegevuses lühiajaliselt suunatud tähelepanu; tegutseb mänguasja või õppevahendiga vastavalt selle funktsioonile.

3.2.2. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I arengutasemel

1. Õpetuse põhitaotlus on õppimiseks vajalike alusoskuste omandamine koostegevuse ja matkimise tasandil:

- 1) erinevaid vahendeid kasutades kontakti astumine, kontaktis osalemine, kontakti kestuse pikendamine;
- 2) adekvaatne reageerimine situatsiooniga seotud lühikorraldustele;
- 3) lülitumine praktilisse tegevusse ja ühelt tegevuselt teisele ümberlülitumine;
- 4) suunamisel oma välimuse ja õppevahendite korrashoidmine;
- 5) baaslausungite moodustamine ja/või alternatiivsete suhtlusvahendite situatiivne kasutamine.

2. Rõhuasetus on oma mina teadvustamisel: mina kui osaleja praktilises tegevuses ja suunatud esemelises mängus ning kontaktis ja koostegevuses täiskasvanuga.

3. Õpilaste juhtivaks tunnetusprotsessiks on taju, mille baasil areneb objektide ja tegevusaktide äratundmine ning kaemuslik-praktiline mõtlemine. Tunnetustegevuse arendamiseks on vajalik tahtmatu tähelepanu väline suunamine.

4. Motoorika arendamine. Tunnetusprotsesside ja tegevuse eelduseks on motoorika areng. Arendatakse passiivsete liigutuste sooritamist, liigutuste sooritamist imiteerimise, näidise ja instruksiooni järgi, omandatud liigutusstereotüüpide rakendamist eneseteenindamisega seotud tegevustes. Kujundatakse oskusi koordineerida silma ja käe liigutusi, liigutuste rütmi ja tempo muutmist ning elementaarse vaimse tegevuse reguleerimist liigutuste abil.

5. Tajude arendamine. Tajude arendamisel õpetatakse suunatult märkama eri meeltega objekti tunnuseid; eristama esemeid taustast; laiendama tajuvälja; rühmitama objekti ja graafilisi kujutisi 1–2 tajutava tunnuse alusel; tajuma ruumisuhteid (all, peal, ees, taga, kõrval) ja ajasuhteid (samal ajal, enne, pärast).

6. Mälu arendamine. Arendatakse varem tajutud objektide ja tegevusaktide äratundmist; toimingute sooritamist eelnevalt tajutud näidise järgi; seoste tegevus-objekt-tunnus ja keeleüksus-alternatiivvahendid kujundamist; töömälu mahu suurendamist (kuni 4 üksust); mälukujutluste aktiveerimist verbaalsete ja mitteverbaalsete signaalide abil; objektide paigutuse taastamist varem tajutu põhjal.

7. Mõtlemise arendamine. Kaemuslik-praktilise mõtlemise arendamisel kujundatakse oskused täita erinevaid ülesandeid tajuväljas olevaid abivahendeid kasutades, rühmitada tajutavate tunnuste alusel ja muuta rühmade koostist.

8. Kõne arendamine. Omandatavad oskused on kontakti astumine, kontaktis osalemine, kontakti kestuse pikendamine; lühikorralduste kuulamine ja neile reageerimine tajutava situatsiooni toel / situatsioonist lähtuvalt; kõne baasiks olevate häälikute ja häälikukomplekside (häälikute rida, silbirida, kõnetakt, sõna) järele kordamine; situatsioonile vastavate sõnade ära tundmine ja kasutamine; alternatiivsete suhtlusvahendite kasutamine vajaduse korral.

9. Õppetöös rakendatakse valdavalt üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse praktilisi ja mängulisi tegevusi. Pedagoog verbaliseerib õpilaste tegevust.

10. Lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisoskuste eeluskuste kujundamine.

11. Väärtuskasvatuse seisukohalt hinnatakse tegevusakte põhimõttel õige-vale, õpitegevust ja käitumisakte motiveeritakse võimalikult meeldiva õpikeskkonna loomisega. Tegevuses osalemisele antakse positiivne hinnang. Kujundatakse tegevuse tahan-motiivi.

12. Oluline on õpetada õpilasi oma põhivajaduste rahuldamisel abita toime tulema.

3.2.3. Taotletavad pädevused II arengutasemel

Õpilane:

- 1) teadvustab ennast ja kaasinimesi, märkab inimeste vahelisi erinevusi; suhtub positiivselt iseendasse, oma lähedastesse ja kaaslastesse;
- 2) teab tuttavas olukorras oma õigusi ning kohustusi, oskab valida sobivat õpitud käitumisviisi ning järgib oma võimete kohaselt ühiselu reegleid kodus, koolis ja väljaspool kooli;
- 3) orienteerub tuttavas ümbruses, tuleb toime põhiliste eneseteeninduse toimingutega;
- 4) teadvustab enda abivajadust ja küsib suunamisel abi;
- 5) märkab suunamisel ohtlikku olukorda ja hoidub sellest õpitud viisil;
- 6) annab õpitud viisil märku terviseiga seotud probleemidest;
- 7) mõistab suunamisel aktiivse liikumise ja tervisliku eluviisi vajalikkust;
- 8) käitub suunamisel keskkonnateadlikult ja hoiab loodust;
- 9) astub kontakti täiskasvanu ja kaaslasega; mõistab talle suunatud kohandatud kõnet ja/või alternatiivseid väljendusvahendeid ning väljendab arusaadavalt oma põhivajadusi ja soove omandatud keeleliste ja/või alternatiivsete väljendusvahendite abil;
- 10) kasutab õpitud pildi- ja/või täissõnameetodil lugemise ja nende abil kirjutamise oskusi igapäevases elus toime tulemiseks;
- 11) kasutab suunamisel õpitud praktilisi matemaatilisi oskusi igapäevases elus toime tulemiseks;
- 12) kasutab suunamisel õppetegevusest tuttavaid infotehnoloogilisi vahendeid, kasutab vajaduse korral arengutasemele vastavat kommunikatsiooniseadet;
- 13) osaleb mängu- ja õpitegevuses, säilitab õpiülesannete täitmise ajal suunatud tähelepanu;
- 14) tegutseb õppevahendi või tuttava tööriistaga vastavalt selle funktsioonile.

3.2.4. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II arengutasemel

1. Õpetuse põhitaotlus on õpitud baasoskuste harjumuslik rakendamine. Arendamist vajab tegevusega kaasneva suhtlemise ja oma tegevuse elementaarse kommenteerimise oskus. Nende oskuste arendamiseks kasutatakse järgmisi võtteid: tegevusele ärgitamine, protsessi suunamine, tulemuse sõnastamine.

2. Rõhuasetus on oma mina teadvustamisel, suhtel mina-meie ja mina-õpilane.

3. Juhtivaks tunnetusprotsessiks on tajude, suureneb mälukujutluste osakaal vaimses ja praktilises tegevuses. Arendatakse kaemuslik-kujundilist mõtlemist lõimunult kujundiliste elementidega. Tunnetustegevuse arendamiseks on vajalik tähelepanu suunamine eri vahenditega (sh visuaalsed orientiirid), tähelepanu kestuse pikendamine, motoorne aktiveerimine.

4. Motoorika arendamine. Omandatakse oskused sooritada erisuunalisi liigutusi; sooritada instruksiooni järgi liigutuste ahelat toetudes mälukujutlusele (vajaduse korral imiteerides). Viiakse läbi eri kehaosade motoorikat koordineerivaid tegevusi ja peenmotoorikat arendavaid tegevusi. Liigutuste sooritamist verbaliseeritakse (pedagoog – õpilane). Sobimatud liigutusstereotüübid asendatakse.

5. Tajude arendamine. Tajude arendamisel kujundatakse oskusi: tunnuste ja osade märkamine ja võrdlemine; sama objekti või graafilise kujutise äratundmine eri asendis, taustal, eri meeltega; oluliste/tüüpiliste ja juhuslike tunnuste eristamine; terviku moodustamine osadest; osatoimingute järjestuse tajumine tegevusaktis; erisuunaliste ruumisuhete (sh vasakul/paremal) tajumine; ajasuhete (sündmuste järjestuse) tajumine.

6.Mälu arendamine. Mälu arendamisel kujundatakse oskust ära tunda tuttavate objektide graafiliste kujutisi ja toiminguid varieeruvates tingimustes; õpetatakse sooritama stereotüüpseid toiminguid tuttavates situatsioonides; aktiveeritakse kujutlused verbaalsealternatiivse teabe alusel; arendatakse töömälu mahtu (kuni 5 üksust); õpetatakse üksuste/sümbolite järjestust säilitama, kujutlused verbaliseeritakse suunatult.

7.Mõtlemise arendamine. Kaemuslik-praktilist mõtlemist arendatakse mõtlemisprotsessi kujundiliste elementide lõimimise teel. Arendatavad oskused on abivahendite otsimine ja kasutamine, ülesande täitmine variatiivsetes tingimustes; osadest terviku moodustamine;

8.õpiülesannete täitmine praktiliselt ja materialiseeritult; variatiivne rühmitamine suunatult (varieeritakse objekte, objektide arvu, rühmitamisel).

9.Kõne arendamine. Kõne arendamiseks laiendatakse õpilaste baassõnavara, harjutatakse situatiivset dialoogi ja viisakusväljendite kasutamist, 2–3 lausungi tähenduse seostamist.

10.Õpitakse kohandatud lühitekstide tähenduse mõistmist (vajaduse korral kaasneb visuaalne näitlikkus), mõnest lausungist koosneva teksti loomist (abiga). Õppetöös rakendatakse valdavalt üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse praktilisi ja mängulisi tegevusi. Õpilane hakkab oma tegevust elementaarselt kommenteerima, kasutades suunatult kas verbaalseid või alternatiivseid väljendusvahendeid. Õpitakse turvaliselt kasutama igapäevaseid digivahendeid. Kujundatakse elementaarseid lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisoskusi.

11.Väärtuskasvatuse eesmärkide saavutamiseks hindab õpilane tegevusakte põhimõttel õige-vale, meeldib-ei meeldi. Õpitegevust ja käitumist motiveeritakse võimalikult meeldiva õpikeskkonna loomisega. Antakse positiivne hinnang tegevuses osalemisele. Vähendatakse negatiivsete hoiakute mõju. Kujundatakse tahanmotiivi kõrvale positiivse hinnangu abil peab- motiivi. Võimaldatakse valikuid.

12.Õpilane õpib tuttavas situatsioonis jõukohaste ülesannetega võimalikult iseseisvalt toime tulema, õpitud oskusi suunamisel varieeruvates olukordades kasutama ja suunatult varieeruvates olukordades toime tulema. Toimub lihtsate tööoskuste õpe ja harjutamine.

3.2.5. Taotletavad pädevused III arengutasemel

Õpilane:

- 1) teadvustab ennast ja kaasinimesi, on teadlik nende erisuste ja eri kultuuride võimalikkusest; suhtub positiivselt iseendasse, oma lähedastesse, kaaslastesse ja kodumaasse;
- 2) teab oma õigusi ja kohustusi, oskab valida sobivat õpitud käitumisviisi ning järgib õpitudühiselu reegleid erinevates kohtades ja olukordades;
- 4) orienteerub keskkonnas ja igapäevastes toimingutes, küsib vajaduse korral abi ja abistab teisi;
- 5) hoidub teadaolevatest ohtudest ja käitub õigesti olukordades;
- 6) märkab terviseprobleeme ja otsib abi;
- 7) mõistab liikumise mõju tervisele, järgib võimetekohaselt tervislikke eluviise;
- 8) käitub keskkonnateadlikult ja hoiab loodust;
- 9) mõistab talle suunatud kõnet ja/või alternatiivseid väljendusvahendeid ning väljendab arusaadavalt oma soove ja seisukohti omandatud keeleliste ja/või alternatiivsete väljendusvahendite abil;
- 10) kasutab õpitud lugemis- ja kirjutamisoskusi igapäevaelus toime tulemiseks;
- 11) kasutab õpitud praktilisi matemaatilisi oskusi igapäevaelus toime tulemiseks;
- 12) suudab oma võimete kohaselt infotehnoloogilises keskkonnas toime tulla, kasutab infotehnoloogiavahendeid eesmärgipäraselt ja võimalikult ohutult;
- 13) kasutab vajaduse korral arengutasemele vastavat kommunikatsiooniseadet;
- 14) mõistab töö vajalikkust, suudab tööaja jooksul töödistsipliinile alluda, teeb jõukohast tööd, on valmis jätkuõppeks.

3.2.6. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III arengutasemel

1. Õpetuse põhitaotlus on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevaelu ja õpitud tegevustega.
2. Rõhuasetus on mina-meie suhetel seoses kodukoha ja tegevustega.
3. Tunnetustegevuses kasvab märgatavalt mälu roll. Kujundatakse kaemuslik-kujundilist mõtlemist, mis võimaldab ette kujutada tuttavas situatsioonis toimuvaid tegevusi. Tähelepanu hoidmist soodustab harjumustele toetuv tegevus.
4. Motoorika arendamine. Omandatakse praktiliseks tööks vajalike liigutusi vastavalt tegevuse spetsiifikale. Toimub liigustusstereotüüpide kujundamine sõltuvalt tegevusest ja nende varieerimine sõltuvalt tegevuse tingimustest. Õpitakse liigutusi teadlikult järjestama vastavalt osatoimingute ahelale.
5. Tajude arendamine. Arendatakse aja ja ruumi analüütilist tajumist eri meeltega, tuttavate objektide ja sündmuste tajumist mitmele tunnusele ja mälule toetudes; stseenide ja lihtsate stsenaariumite analüütilist tajumist (jälgitav sündmus, pilt, pildiseeria, tekst) kogemustele toetudes.
6. Mälu arendamine. Mälu arendamisel kujundatakse oskused ülesandest lähtuvalt ära tunda ja meenutada tuttavate objektide graafilisi kujutisi; eristada kogemusi ja esitatud teavet. Areneb mälukujutluste konkretiseerimine ja uute seoste loomine täiendava teabe abil. Õppetöös toimub korduvate tegevusaktide varieerimine ning sooritatakse harjutusi juhuslike ja stereotüüpsete assotsiatsioonide pidurdamiseks. Omandatakse oskused säilitada lühikest ja arusaadavat instruksiooni mälus ja sellega arvestamist toimingut sooritades; kujutluste verbaliseerimine ja graafiline kujutamine.
7. Mõtlemise arendamine. Kaemuslik-praktilisele mõtlemisele lisandub osaliselt kaemuslik-kujundilik mõtlemine, mis võimaldab ülesannete täitmist kujutlustele toetudes. Valitakse või valmistatakse vajalikud abivahendid. Õpilane täidab õppeülesandeid, mis eeldavad tuginemist isiklikele kogemustele ja eri meeltega tajutavatele vahenditele (sh kõnele). Õpitakse objektide rühmitamist 2–3 üldistusandil ja alarühmade moodustamist. Toimub elementaarsete põhjus-tagajärg seoste teadvustamine praktilises tegevuses.
8. Kõne arendamine. Kõne arendamiseks kujundatakse järgmisi oskusi: baas- ja vähe laiendatud lausungi mõistmine ja kasutamine suhtlemisel; suuliste ja kirjalike kohandatud lühitekstide mõistmine; oma tegevuse ja tajutud sündmuse sõnastamine lühitekstina, täiendava teabe lisamine küsimustele vastates, täiendava teabe vajadusest ja puudulikkust mõistmisest teatamine; õpitud suhtlemisstrateegiate rakendamine, situatsioonile vastav rollisuhtlemine; kasutatavate väljendite mõningane varieerimine, ütluse tähenduse tuletamine situatsioonist lähtuvalt.
9. Õppetöös rakendatakse jätkuvalt üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse valdavalt praktilisi tegevusi. Õpilasi suunatakse oma tegevust kommenteerima verbaalselt ja/või alternatiivsete vahenditega. Õppeprotsessis kasutatakse aktiivselt digivahendeid.
10. Elementaarse lugemis-, kirjutamis-, arvutamise- ja mõõtmisoskuse kujundamine ja oskuste kasutamine tegevuses.
11. Väärtuskasvatuse eesmärkide saavutamiseks hinnatakse eri tegevusakte, kasutades hinnanguid õige-vale, meeldib-ei meeldi. Tegevuse motiivi ja eesmärgi seose teadvustamisel kasutatakse hinnanguid tahan/teen, peab / on vaja / teen, tahan / ei tohi / ei tee. Peab-motiivi kõrvale vaja-motiivi kujundamine toimub positiivse hinnangu abil lähtuvalt eesmärgist või tulemuse teadvustamisest.
12. Oluline on õpetada õpilast võimalikult iseseisvalt toime tulema. Kujundatakse lihtsa töö oskusi:
  - 1) omandatud toimingute sooritamine osaliselt muutuvates tingimustes;
  - 2) toimingu suunatud planeerimine, teabe otsimine sõltuvalt ülesandest (pilt, plaan, lühitekst);
  - 3) töövahendite ja materjali sobivuse hindamine;
  - 4) kujutluse loomine tulemustest – osatoimingute ning vahendite valik ja järjestamine;
  - 5) suunatud enesekontroll: osatoimingute/operatsioonide järjestus ja tulemused, toimingu tulemus ja selle hindamine.

3.3. Õppe- ja kasvatustegevuse sihiseade ja taotletavad üldpädevused hooldusõppes

Põhikooli sihiseade hooldusõppes

1. Õppe ja kasvatuse üldeesmärk on intellektipuudega õpilase isiksuse terviklik areng ja kujunemine Eesti kodanikuks, kes vastavalt oma eale ja võimetele osaleb ühiskonnaelus, tuleb võimalikult iseseisvalt toime eakohases igapäevaelus ja osaleb jõukohases töötegevuses.

2. Hooldusõppe põhiülesanne on toetada erituge vajava õpilase arengut, kujundada oskusi, vilumusi ja ühiskonnas aktsepteeritavaid käitumisharjumusi, mis on vajalikud igapäevaseks toimetulekuks erinevates inimrühmades ja kogukondades ning tööelus. Koolis luuakse õpilase arengut toetav keskkond, et saavutada õpilase isiksuse arengus parim võimalik ja sotsiaalselt tunnustatav tulemus.

Hooldusõppes taotletavad pädevused

Hooldusõppes õpivad õpilased oma võimete ulatuses:

- 1) tunnetama (ära tundma) ümbritsevat keskkonda ja tuttavas olukorras harjumuspäraselt käituma;
- 2) märku andma oma vajadustest ja väljendama jõukohasel viisil oma tundeid ümbritseva suhtes, eelistades positiivseid emotsioone;
- 3) sooritama tuttavas situatsioonis ja keskkonnas lihtsaid igapäevategevusi, osategevuste ahelaid (terviktegevusi);
- 4) sooritama praktilisi tegevusi koostöös täiskasvanuga, suhtuma positiivselt juhendaja või abistaja tegevusse (suunamine, füüsiline abi);
- 5) igapäevaselt tajuma ja väärtustama oma seotust tuttava rühmaga ning tegema jõukohasel viisil koostööd eakaaslastega;
- 6) osalema hinnangute andmisel ja oma igapäevaelu puudutavate otsustuste tegemisel ning sooritama valikuid vähevarieeruvates olukordades.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

1. Õppe ja kasvatuse ühtsuse printsiipi realiseeritakse õppekorralduses üldõpetusliku õppeviisi ehk tervikõppe rakendamise kaudu. Õpilastele eluliste kogemuste võimaldamiseks lõimitakse tegevusvaldkonnad õpitervikuteks, mille teljeks on sotsiaalsed ja eakohased praktilised oskused. Tervikõppes rakendatakse pedagoogiliste vahendite spetsiifilist süsteemi, arvestades õpilaste individuaalset eripära ja tugevaid külgi.

2. Humanistlikest väärtustest lähtuvalt on igal õpilasel õigus võrdväärsele kohtlemisele ühiskonnas, sealhulgas koolis. Õpilasi suunatakse kaaslas(t)e individuaalset eripära märkama ja arvestama, kujundatakse sallivust erinevuste suhtes, eripäraga kaaslaste mõistmist ja oskust neid vajaduse korral abistada, teistele ja endale ohtlikust käitumisest hoiduda.

3. Hooldusõppe korralduses ja õppesisu valikul lähtutakse õpilaste arengutasemest ja potentsiaalsest võimekusest toimida järjest iseseisvamalt ja toime tulla järjest keerukamal tasemel. Võimetekohane õpe tähendab pingutamise vajadust ja toimetulekut suhteliselt vähese, kuid asjakohaselt osutatud abiga. Õigus õppida realiseeritakse igale õpilasele individuaalse õppekava (edaspidi IÕK) koostamise ja rakendamisega.

4. Õpilase individuaalses õppekavas on kokkulepitud ajaks püstitatud eesmärgid liigendatud tegevusvaldkondade järgi: kognitiivsed, kommunikatiivsed, motoorsed, sotsiaalsed ja igapäevaoskused. Õppesisu valitakse õpilase arengupotentsiaali arvestavalt, ülesanded nõuavad pingutust, kuid abi korral on jõukohased (lähim arenguvald).

5. IÕK koostamisel ja õppetöö planeerimisel tehakse võimaluse korral koostööd ka teiste õpilasega seotud institutsioonidega. Tähtis on koostöö tugi- ja rehabilitatsioonimeeskonna spetsialistidega, õpetajatega, lapsevanemate või eestkostjaga, õpilaskoduga, kutseõppe korraldajatega, valla või linna esindajatega ning vajaduse korral spetsialistidega väljastpoolt kooli. Võimaluse korral arvestatakse õpilaste isiklikke rehabilitatsiooniplaane.

6. Toetava ja õpilase aktiivsust soodustava õpikeskkonna moodustavad õppesisu ja meetodika, kvalifitseeritud ning professionaalne õpetajaskond, õpiabiteenused, rehabilitatsioonivõimalused, tugivõrgustiku tegevused ja mitmekülgseid kogemusi võimaldav füüsiline keskkond. Erilist tähelepanu pööratakse õpilaste sotsiaalsete oskuste arendamisele. Õpilased omandavad praktilise tegevuse kogemusi, õppides erineva suuruse, eesmärkide ja iseloomuga rühmades. Korraldatakse ka ülekoolilisi ühiseid õppetunde, üritusi ning õppekäike. Eluliste kogemuste omandamise toel muutub õpilaste käitumine sarnastes olukordades asjakohasemaks ja paremini etteaimatavaks.

7. Kooli õppekava koostamisel ja rakendamisel arvestatakse konkreetse kooli ja õpilaste eripära.

8. Õppe- ja kasvatustegevused viiakse läbi õpitervikute kaupa praktiliste, eakohaselt eluliste tegevustena. Nii kujunevad õpilastel eri tegevusvaldkondades taotletavad võimed ja oskused loomulikus omavahelises seoses. Oskuste omandamine toimub minimaalsete tegevussammude/osaoskuste kaupa, omandatud osaoskusi rakendatakse ahelana.

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused ning taotletavad pädevused hooldusõppe eri arengutasemetel

3.3.1. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I arengutasemel

1. Elementaarse kehatunnetuse kujundamine baasstimulatsiooni, füüsilise kontakti, erinevate asendite, koostegEVuses jäsemete liigutuste sooritamise ja rütmika kaudu. Õpilase liikumisele (roomamine, asendi muutmine) õhutamise.

2. Emotsionaalse kontakti loomine täiskasvanuga, positiivne reageerimine kontaktile, pilkkontakti lühiajaline hoidmine, reageerimine häälele, žestile, sõnale, puudutusele, tuttavale ühistegEVusele; positiivsete elamuste esilekutsumine minimaalsete edusammude eest. Täiskasvanu on vahendajaks õpilase suhtlemisel esemelise maailmaga.

3. Lähüümbruses orienteerumine aistingute tasandil, töö erinevate meeltega, nendevahelise seose loomine (loob eelduse terviktaju kujunemiseks). Üksikute tunnuste suunatud märkamise.

4. Eneseväljenduse ja kontaktipüüdluse märkamise ning julgustamine. Õpilase hääliitsustele ja tegevusele reageerimine ja vastamine.

5. Õpilase kaasamine eneseteenindusse. Õpilane aitab kaasa riietumisele ja hügieeniga seotud toimingutele. Sõõmis- ja toitmistoimingute (närimine, neelamine, õige asend) sooritamise (võimaluse korral logopeedi juhendite järgi).

3.3.2. Taotletavad pädevused I arengutasemel

Õpilane:

- 1) reageerib positiivselt füüsilisele kontaktile ja liikumisele;
- 2) reageerib positiivselt tuttava täiskasvanu kontaktipüüdlusele;
- 3) suhtleb esemelise maailmaga täiskasvanu vahendusel;
- 4) tunneb rõõmu tuttavatest tegevustest;
- 5) reageerib erinevatele aistingutele, on välja kujunenud eelistus/vastumeelsus mõne aistingu suhtes;
- 6) nõustub hügieeni-, riietumis- ja söõmistoimingutega;
- 7) suudab osaleda kooli ühisüritustel (aktus, kontsert).

3.3.3. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II arengutasemel

1. Enda keha ja liigutuste tunnetamine (kehaosadele osutamine, esmane matkimine), jõukohaste liikumisviiside harjutamine, abivahendi kasutamise õppimine (käimisraam, ratastool), esemeline tegevus (haaramine, võtmine, andmine, asetamine, kopsimine).
2. Positiivsete emotsioonide ja käitumisviiside toetamine ja negatiivsete pärssimine (soovide rahuldamise lühiajaline edasilükkamine); tähelepanu hoidmine ühisel tegevusel, tähelepanu jagamine suhtluspartneri ja objekti vahel. Eakaaslaste märkamine, aktsepteerimine ja ühisel tegevuses osalemine.
3. Objekti tunnuste suunatud tajumine eri meeltega (inimesed, esemed, õppevahendid, ruumid). Tuttavate objektide äratundmine, kogemuspõhiste seoste tekkimine. Tegevuste osaoskuste harjutamine, tegevusvahendi (lusikas, käterätik) kasutama õppimine.
4. Aktiivsele suhtlemisele suunamine: kontaktisoovi väljendamine (puudutamine, häälightsus), oma vajadustest teatamine, juhendajale vastamine (osutamine). Adekvaatne reageerimine juhendaja intonatsioonile, signaalsõnale, žesti või alternatiivse suhtlusvahendiga toetatud lihtsale korraldusele tuttavas situatsioonis.
5. Riietumise, söömise ja hügieenitoimingute harjutamine osatoimingute kaupa.

3.3.4. Taotletavad pädevused II arengutasemel

Õpilane:

- 1) kasutab koostegevuses erinevaid tegevusvahendeid;
- 2) orienteerub ja liigub koolikeskkonnas suunamisel iseseisvalt või abivahendiga;
- 3) tunneb end hästi kooli päeva- ja nädalarütmis;
- 4) sooritab iseseisvalt mõnda igapäevaoskuste osatoimingut;
- 5) väljendab ennast füüsilise kontakti võtmisega, lalinsõnadega, esemetega.

3.3.5. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III arengutasemel

1. Liigutusmustrite mitmekesistamine, käelise tegevuse koordineerimise täpsustamine, liigutuste matkimise harjutamine.
2. Tähelepanu ja töövõime ajaline pikendamine, olusituatsioonide märkamine ja tuttavas situatsioonis vältimine. Sotsiaalselt sobivate käitumisviiside valimine ühistegevuses, elementaarse mänguuskuse kujundamine.
3. Sihipärane esemeline tegevus (rühmitamine, sobitamine), harjumustele toetuvate tegevusahelate sooritamine koostegevuses või iseseisvalt.
4. Elementaarse suhtlemisoskuse kujundamine (igapäevastele repliikidele vastamine, soovide väljendamine) verbaalselt või alternatiivseid vahendeid kasutades.
5. Oma võimetest lähtuvalt võimalikult iseseisev riietumine, söömine ja hügieenitoimingute sooritamine, osatoimingute ühendamise tegevusahelaks.

3.3.6. Taotletavad pädevused III arengutasemel

Õpilane:

- 1) oskab kasutada tuttavaid esemeid sihipäraseks tegevuseks;
- 2) oskab kasutada õpitud alternatiivseid suhtlemisvahendeid;
- 3) astub mõnel kooli ühisüritustel üles võimetekohase etteastega koos kaaslastega;

- 4) oskab vältida igapäevaseid ohtlikke olukordi;
- 5) sooritab igapäevategevuste etappe võimalikult iseseisvalt või vähese abiga.

4. ÕPPEKORRALDUS

Õppeaasta jaguneb viieks õppeperioodiks, mida lahutavad sügis- ja jõuluvaheaeg ning kaks kevadvaheaega. Koolivaheajad kehtestab Haridus- ja teadusministeerium.

Õppeaasta hindamisperiood jaguneb lihtsustatud õppes, toimetulekuõppes ja hooldusõppes kolmeks trimestriks, mille alusel pannakse välja trimestri ja aastahinded või hinnangud.

Õppeaasta algab 1. septembril ja lõpeb 31. augustil.

Õppeperioodi pikkus on 175 õppepäeva.

4.1. Õppe ja kasvatuse korralduse alused lihtsustatud õppes

1. Õpe võib olla korraldatud mitmel viisil: kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel või erinevate õppeainete õpetamine toimub teatud ajal õppeaastas.
2. Õppeained jagunevad kohustuslikeks õppeaineteks ja valikõppeaineteks. Kohustuslike ning valikõppeainete kavad esitatakse käesolevas lisas.
3. Kohustuslike ja valikõppeainete nädalatundide arv on näidatud tunnijaotusplaanis.
4. Võõrkeelena õpitakse inglise keelt, mille õppimist alustatakse 5. klassist.
5. Loodusõpetust õpitakse lõimitud õppeainena, milles on ühendatud loodusõpetus, geograafia, füüsika ja keemia alused.
6. Tööõpetus sisaldab kolme valdkonda: tööõpetus (1.–4. kl), käsitöö ja kodundus (5.–9. kl) ning tehnoloogiaõpetus (5.–9. kl). Alates 5. klassist moodustab kool õpilaste soovide ja huvide põhjal õpperühmad, millesse jagunedes on õpilastel võimalus õppida kas käsitööd ja kodundust või tehnoloogiaõpetust. Õpperühmadesse jagunemine ei ole soopõhine. 5.–9. klassis õpetatakse mõlemat valdkonda ühendatult, mis võimaldab anda õpilastele vajalikul määral teadmisi ja oskusi nii käsitöö ja kodunduse kui ka tehnoloogiaõpetuse alal.

4.2. Õppe ja kasvatuse korralduse alused toimetulekuõppes

1. Õppetegevus toimub kolmel arengutasemel. Õpilase arengutase võib eri õppeainetes olla erinev, selle hindamisel ja otsuse koostamisel õpilase arengutaseme kohta eri õppeainetes osalevad kõik õpilasega tegelevad spetsialistid. Õpilane jõuab järgmisele arengutasemele vastavalt individuaalsele arengu tempole.
2. Toimetulekuõppel olev õpilane liigub igal õppeaastal järgmisesse klassi. Samas klassis õppivad õpilased võivad olla erinevatel arengutasemetel. Toimetulekuõpet lõpetav õpilane võib eri õppeainetes olla erineval arengutasemel.
3. Lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 46 lõikest 7 koostatakse igale toimetulekuõppel õpilasele individuaalse arengu jälgimise kaart (ÕIAJK). Individuaalse õppekava koostamisel lähtutakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil olevast teabest.
4. Toimetulekuõppel õpilastele koostatakse igal õppeaastal individuaalne õppekava (IÕK). Selle koostamisel arvestatakse õpilase arengutasemeid, eeldatavaid õpitulemusi eri õppeainetes ning vajaduse korral erisusi õpilase õppekorralduses.
5. Õppe ja kasvatuse põhivorm on õppetund, milles lõimitakse erinevate õppeainete teemasid

omavahel. Traditsioonilisi ainetunde ei korraldata. Keskendatakse ainekavades näidatud tegevustele ja teemadele, õpetamine toimub üldõpetuse põhimõtetel. Õppetunnid toimuvad

koolis või väljaspool kooli õppekäigu või ekskursioonina.

6. Õppetegevus toimub üldjuhul õpperühmades, kus arvestatakse iga õpilase arengutaset ja tagatud on individuaalne lähenemine. Õpperühmade komplekteerimisel on soovitatav lähtuda õpilaste arengutasemetest.

7. Toimetulekuõppel õpilasele võib kooli õppekavaga ja/või individuaalse õppekavaga sätestada nominaalseks õppeajaks põhikoolis 11 õppeaastat. 10. ja 11. õppeaastal koostatakse

õpilasele kohustuslike ja valikainete kohta individuaalne õppekava kuni 32 nädalatunni ulatuses. Kooli põhjendatud otsus õppeaja pikendamisest keeldumise kohta vormistatakse kirjalikult ja toimetatakse õpilase vanemale või eestkostjale kätte posti teel või antakse kätte

allkirja vastu hiljemalt 9. klassi esimesel poolaastal.

8. Õppeained jagunevad kohustuslikeks ja valikõppeaineteks. Valikõppeainete ainekavad koostavad õpetajad.

4.3. Õppe ja kasvatuse korralduse alused hooldusõppes

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

1. Õppe ja kasvatuse ühtsuse printsiipi realiseeritakse õppekorralduses üldõpetusliku õppeviisi ehk tervikõppe rakendamise kaudu. Õpilastele eluliste kogemuste võimaldamiseks loimitakse tegevusvaldkonnad õpitervikuteks, mille teljeks on sotsiaalsed ja eakohased praktilised oskused. Tervikõppes rakendatakse pedagoogiliste vahendite spetsiifilist süsteemi, arvestades õpilaste individuaalset eripära ja tugevaid külgi.

2. Humanistlikest väärtustest lähtuvalt on igal õpilasel õigus võrdväärsele kohtlemisele ühiskonnas, sealhulgas koolis. Õpilasi suunatakse kaaslas(t)e individuaalset eripära märkama ja arvestama, kujundatakse sallivust erinevuste suhtes, eripäraga kaaslaste mõistmist ja oskust neid vajaduse korral abistada, teistele ja endale ohtlikust käitumisest hoiduda.

3. Õppekorralduses ja -sisu valikul lähtutakse õpilaste arengutasemest ja potentsiaalsest võimekusest toimida järjest iseseisvamalt ja toime tulla järjest keerukamal tasemel. Võimetekohane õpe tähendab pingutamise vajadust ja toimetulekut suhteliselt vähese abiga.

4. Õpilasele koostatakse individuaalne õppekava, kus on kokkulepitud ajaks püstitatud eesmärgid liigendatud tegevusvaldkondade järgi. Õppesisu valitakse õpilase arengupotentsiaali arvestavalt, ülesanded nõuavad pingutust, kuid abi korral on jõukohased (lähim arenguvald).

5. IÕK koostamisel ja õppetöö planeerimisel tehakse võimaluse korral koostööd ka teiste õpilasega seotud institutsioonidega. Tähtis on koostöö tugi- ja rehabilitatsioonimeeskonna spetsialistidega, õpetajatega, lapsevanemate või eestkostjaga, õpilaskoduga, kutseõppe korraldajatega, valla või linna esindajatega ning vajaduse korral spetsialistidega väljastpoolt kooli. Võimaluse korral arvestatakse õpilaste isiklike rehabilitatsiooniplaane.

6. Erilist tähelepanu pööratakse õpilaste sotsiaalsete oskuste arendamisele. Õpilased omandavad praktilise tegevuse kogemusi. Korraldatakse ka ülekoolilisi ühiseid üritusi ning õppekäike. Eluliste kogemuste omandamise toel muutub õpilaste käitumine sarnastes olukordades asjakohasemaks ja paremini etteaimatavaks.

7. Õppe- ja kasvatustegevused viiakse läbi õpitervikute kaupa praktiliste, eakohaselt eluliste tegevustena. Oskuste omandamine toimub minimaalsete tegevussammude/osaoskuste kaupa, omandatud osaoskusi rakendatakse ahelana.

Õppekorraldus

1. Hooldusõppes lähtutakse iga õpilase arengutasemest ja koostatakse talle individuaalne õppekava, mis arvestab tema arengutaset eri tegevusvaldkondades ning vajaduse korral erisusi õpilase õppekeeles.

Hooldusõppekavale suunatud õpilane võib olla eri tegevusvaldkondades erineval arengutasemel (I, II või III tasemel).

2. Õpilane liigub igal õppeaastal järgmisesse klassi, kuid õppesisu ja taotletavad pädevused valitakse vastavalt õpilase individuaalsele arengutasemele. Kogu õpe võib toimuda üleminekuga ühelt arengutasemelt teisele või ainult ühe arengutaseme piires.

3. Õppe- ja kasvatustegevus toimub üldjuhul õpperühmades, kus arvestatakse iga õpilase arengutaset ja individuaalsust. Õppe- ja kasvatustegevus võib toimuda koolis või väljaspool kooli.

4. Lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 46 lõikest 7 koostatakse igale hooldusõppel õpilasele individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK). Individuaalse õppekava koostamisel (IÕK) lähtutakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil olevast teabest.

5. Hooldusõppel õpilasele võib kooli õppekavaga ja/või individuaalse õppekavaga sätestada nominaalseks õppeajaks põhikoolis 11 õppeaastat. 10. ja 11. õppeaastal koostatakse õpilasele individuaalne õppekava kuni 20 nädalatunni ulatuses. Kooli põhjendatud otsus õppeaja pikendamise kohta keeldumise kohta vormistatakse kirjalikult ja toimetatakse õpilase vanemale või eestkostjale kätte posti teel või antakse kätte allkirja vastu hiljemalt 9. klassi esimesel poolaastal.

4.4. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused lihtsustatud õppe, toimetuleku- ja hooldusõppe taseme lisaõppes

1. Vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 50 punktidele 1-4 võib kooli pidaja põhikoolis pakkuda lisaõpet lihtsustatud, toimetuleku- ja hooldusõppe järgi põhikooli lõpetanutele ühel õppeaastal, millega võimaldatakse juhendatud õpet 1050 tunni ulatuses. Õppe eesmärk on pakkuda täiendavat ettevalmistust ja tuge õppe jätkamiseks, minekuks toetatud tööle või tööturule. Igale õpilasele koostatakse üleminekuplaan (LISAS), kus määratakse selle õpilase konkreetne õppe sisu ja tunniplaan. Plaani koostamisel arvestatakse õpilase teadmisi ja oskusi, õpilase ja vanema soove tulevase haridustee kujundamisel ning kooli võimalusi. Vajadusel tehakse koostööd õpilase koduvalla/linna sotsiaaltöötaja(te)ga põhikooli järgse õpiraja kujundamisel. Nimetatud õppeaja üldpädevused kattuvad üldreeglina 9. klassi lõpetaja üldpädevustega.

2. Lisaõppe vajaduse otsustab õppenõukogu lapsevanema avalduse ja klassijuhataja põhjendatud ettepaneku alusel.

3. Lisaõppe üheks praktiliseks väljundiks võib olla koostöine õpe ametikoolide ja/või ettevõtetega.

4. Üleminekuplaani loomist alustatakse hetkeseisu kirjeldamisega (õpilase vaatlus). Koostöös vanemaga fikseeritakse kirjalikult õppe eesmärk ja üldsisu. Täpsustatakse ülesannete jaotus erinevate spetsialistide vahel ja lepitakse kokku tegevuskavas (olemasolevad oskused, arendatavad oskused, eeldatavad tulemused, hindamine) ja/või erisused õppe sisus (ka õppeajas, keskkonnas, õppevaras).

4.5. Tunnijaotusplaanid

Lihtsustatud õppe tunnijaotusplaan

Õppeained	Õppetundide arv nädalas								
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Klass									
Eesti keel	7	9	8	8	7	6	6	6	6
A-võõrkeel: inglise keel					2	2	2	2	2
Matemaatika	5	5	5	5	5	5	4	5	5
Loodusõpetus	1	1	2	2	2	4	4	4	4
Ajalugu						1	2	2	1
Inimeseõpetus	1	1	1	2	2	2	2	2	1
Muusika	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kunst	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Tööõpetus	2	2	2	2					
Tehnoloogiaõpetus/ käsitöö ja kodundus					4	4	4	5	7
Kehaline kasvatus	2	3	3	2	2	2	2	2	2
Valikõppeained			2	2	2	2	2	2	2
Nädalakoormus	20	23	25	25	28	30	30	32	32

Valikaine otsustatakse iga-aastaselt vastavalt õpilaste võimetele, huvidele ja kooli võimalustele.

Toimetulekuõppe tunnijaotusplaan

Õppeained	Õppetundide arv nädalas											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Põ1	Põ2	Lõ
Elu- ja toimetulekuõpe	4	5	5	5	7	7	7	7	7	4	4	3
Eesti keel	4	5	6	6	6	6	6	6	6	4	4	3
Matemaatika	2	2	4	4	5	5	5	5	5	3	3	3
Kunst ja käeline tegevus	5	5	5	5	5	2	2	2	2	2	2	2
Muusikaõpetus	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Tööõpe						5	5	5	5			
Kehaline kasvatus	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Rütmika	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Valikained								2	2			
Kodundus										4	4	4
Arvutiõpe										2	2	2
Käeline tegevus										2	2	2
Puutöö/Kangakudumine										3	3	3
Keraamika										3	3	3
Valikõppeained												
Nädalakoormus	20	23	25	25	28	30	30	32	32	32	32	30

Kooli pakub valikainetena kodundust, arvutiõpet, käelist tegevust, puutööd või kangakudumist ja keraamikat. Valikaine otsustatakse iga-aastaselt vastavalt õpilaste võimetele, huvidele ja kooli võimalustele.

Pikendatud õppeaja (Põ1, Põ2, Lõ) tunnijaotusplaani koosneb üldainetest ja valikainetest.

Hooldusõppe tunnijaotusplaani

Tegevusvaldkonnad	Tegevusvaldkonna tundide arv nädalas 1.-9. klass, Põ1, Põ2, Lõ		
	I	II	III
Sotsiaalsed oskused	4	4	4
Motoorsed oskused	4	4	4
Kommunikatiivsed oskused	4	4	4
Kognitiivsed oskused	4	4	4
Igapäevaoskused	4	4	4
Nädalakoormus	20	20	20

Hooldusõppe tunnijaotusplaani koostatakse viiest tegevusvaldkonnast. Nädalakoormus kõigil kolmel arengutasemel on maksimaalselt 20 tundi.

5. ÕPPEKESKKOND

1. Õppekeskkond on õpilasi ümbritsev vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kooslus, mis toetab iga õpilase individuaalset arengut.
2. Õppekeskkond kannab põhihariduse alusväärtusi, oma kooli vaimsust ja arendab paikkonna ning koolipere traditsioone.
3. Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume (kooliõues, looduses, muuseumides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes, asutustes) ja virtuaalses keskkonnas.
4. Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel osaleb kogu koolipere:
  - 1) luuakse vastastikusel lugupidamisel põhinevad ja kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, vanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ja kõigi õpetamise ja kasvatamisega seotud töötajate vahel;
  - 2) koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta ja õiglaselt;
  - 3) märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ning õpiedu;
  - 4) välditakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;
  - 5) luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi ning tegutseda nii ükski kui ka koos kaaslastega;
  - 6) ollakse avatud vabale arvamusevahetusele ja kriitikale;
  - 7) jagatakse asjakohaselt ja selgelt otsustusõigus ja vastutus;
  - 8) luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus ja üksteise toetamine ning mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel;
  - 9) korraldatakse koolielu, kus austatakse inimõigusi ja demokraatiat ning toetatakse häid ideid ja positiivseid uuendusi;
  - 10) korraldatakse koolielu lähtudes rahvusliku, rassilise, soolise võrdse kohtlemise ja soolise võrdõiguslikkuse põhimõtetest.

5. Füüsilise keskkonna kujundamisel kool:

- 1) jälgib kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustuse, kujunduse ja õppe otstarbelisusele vastavust, nende turvalisust ning vastavust tervisekaitse – ja ohutusnõuetele;

- 2) võimaldab õppe korraldamisel kasutada raamatukogu, internetiühendusega arvutit, esitlustehnikat ja nutiseadmeid;
- 3) võimaldab eakohasele ja individuaalsele eripärale kohandatava õppevara kättesaadavuse paber kandjal; samuti võimaldab kaasaegsel info- ja kommunikatsiooni tehnoloogial põhinevate õppematerjalide - ning vahendite kättesaadavuse;
- 4) loob kehalise kasvatus ja tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka tunniväliselt.

6. LOOVTÖÖ TEMAATIKA VALIKU, JUHENDAMISE, TÖÖ KOOSTAMISE JA HINDAMISE KORD

Loovtöö eesmärgiks on:

- 1) pakkuda õpilasele võimetekohast ning huvidest lähtuvat eneseteostuse võimalust;
- 2) toetada õpilase loomingulise algatusvõime ja loova eneseväljendusoskuse kujunemist;
- 3) arendada õpilase eneserefleksiooni ja kriitilist mõtlemist;
- 4) arendada õpilase eneseväljendus- ja esinemisoskust;
- 5) õppida vormistama aruandeid;
- 6) arendada õpilase analüüsioskust.

Lihtsustatud õppe ja toimetulekuõppe õpilane teeb loovtöö juhul, kui kooli õppenõukogu on otsustanud, et loovtöö tegemine on võimalik. Hooldusõppe õpilased loovtööd ei tee.

1. Üldjuhul koostavad lihtsustatud õppe õpilased loovtöö 8. ja toimetulekuõppe õpilased 8., 9. ja/või 10. klassis.
2. Loovtöö on õppeainete ülene ning arendab üld- ning ainealaseid pädevusi.
3. Loovtööd võib teha nii individuaalselt kui ka kollektiivselt.
5. Teemade valikul arvestatakse õpilaste ja lastevanemate soovide ja ettepanekutega (arenguestlustel, klassijuhatajatunnis, lastevanemate koosolekul) lähtudes õpilase võimekusest.
6. Klassijuhataja tutvustab õpilastele loovtöö sooritamise protsessi ja teemasid 1. novembriks.
7. Loovtööd hindab kooli direktori käskkirjaga moodustatud komisjon.

Loovtööks võib olla:

- 1) uurimus
- 2) kunsti- või käsitööprojekt;
- 3) maali, foto või mõni muu kujutava kunsti näitus;
- 4) video või IT projekt;
- 5) toidukalkulatsiooni ja menüü koostamine ning toidu valmistamine;
- 6) maastikumängu ettevalmistamine ja läbiviimine;
- 7) ülekooliliste ürituste kavandamine ja korraldamine;
- 8) konkurssidest osavõtt;
- 9) muu loominguline tegevus.

Loovtöö loetakse sooritatuks kui õpilane on:

- 1) esitanud loovtööpäeviku (grupitöö puhul iga õpilane eraldi), mis sisaldab loovtöö kavandit, tegevusplaani, tööjaotust (grupitöö puhul);

- 2) ajakava (elektrooniliselt või paberandjal);
- 3) valmistanud/loonud loovtöö;
- 4) esitletud oma loovtööd teistele.

Loovtööle annab komisjon hinnangu skaalal arvestatud-mittearvestatud lähtudes järgmistest kriteeriumitest:

Toimetulekuõpe:

- 1) õpilane koostab koos juhendajaga töö teostamise plaani;
- 2) lõpptulemus vastab püstitatud eesmärkidele ja teemale;
- 3) lõpptulemus on vormistatud korrektselt;
- 4) töö teostamisel on õpilane koostöövalmis ja motiveeritud iseseisvaks tööks: arvestatakse õpilase algatusvõimet ja initsiatiivi loovtöö teema valimisel; tööprotsessis hinnatakse kõrgelt õpilase loovust, iseseisva mõtlemise ja töö teostamise oskust.

Lihtsustatud õpe:

- 1) õpilane koostab koos juhendajaga töö teostamise plaani;
- 2) lõpptulemus vastab püstitatud eesmärkidele ja teemale;
- 3) lõpptulemus on vormistatud vastavalt loovtöö vormistamise nõuetele;
- 4) töö teostamisel on õpilane koostöövalmis ja motiveeritud iseseisvaks tööks: arvestatakse õpilase algatusvõimet ja initsiatiivi loovtöö teema valimisel, ajakava järgimisel ja kokkulepetest kinnipidamisel; tööprotsessis hinnatakse kõrgelt õpilase loovust, iseseisva mõtlemise ja töö teostamise oskust;
- 5) õpilane koostab loovtöö raporti, mis koosneb järgmistest osadest:
  - tiitelleht (kooli nimetus, töö pealkiri, autor, juhendaja, aasta);
  - sisukord (töö alajaotused);
  - sissejuhatus (töö eesmärgid, teema valiku põhjendus) 0,5 lehekülge;
  - töö põhiosa (teooria, praktiline töö käik, kasutatud meetodid), minimaalselt 1 lehekülge;
  - kokkuvõtte (hinnang tehtud tööle, põhijäreldused, eesmärkide täitmine, 0,5 lehekülge);
  - kasutatud allikatele viidatakse, lisades oma töösse info kasutatav kohta;
  - lisad (vajadusel).

Loovtöö teema kantakse põhikooli lõputunnistusele.

7. HINDAMISE KORRALDUS

Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja -viise. Hindamine on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa.

7.1. Hindamine lihtsustatud õppes

Hindamise eesmärk lihtsustatud õppes on:

- 1) toetada õpilase arengut;
- 2) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;

- 3) anda tagasisidet õpilase arengu kohta;
- 4) suunata õpetaja tegevust õpilase individuaalse arengu toetamisel.
- 5) anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks

Lihtsustatud õppes õppivate õpilaste ainealaste teadmiste ja oskuste vastavust õppekava nõuetele hinnatakse esimeses kooliastmes kirjalike kirjeldavate sõnaliste hinnangutega, millel ei ole numbrilist ekvivalenti. Alates 4. klassist hinnatakse numbriliselt viiepallisüsteemis. Lihtsustatud õppe lisa-aastal kasutatakse mitteeristatavat hindamissüsteemi (arvestatud/mittearvestatud).

Hindamisel viiepallisüsteemis:

- 1) hindegaga „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral;
- 2) hindegaga „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;
- 3) hindegaga „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õppekava nõuetele, kuid esineb puudusi ja vigu;
- 4) hindegaga „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpitulemus on osaliselt õppekava nõuetele vastav, kuid esineb olulisi puudusi ja vigu;
- 5) hindegaga „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui areng nende õpitulemuste osas puudub.

Viiepallisüsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, koostatakse tööd nii, et

hindegaga „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust;
hindegaga „4” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud maksimaalsest võimalikust punktide arvust 75–89%;
hindegaga „3” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud maksimaalsest võimalikust punktide arvust 50–74%;
hindegaga „2” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud maksimaalsest võimalikust punktide arvust 20–49%; ning
hindegaga „1” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud maksimaalsest võimalikust punktide arvust 0–19%.

Diferentseeritult hinnatakse püsiva kirjaliku kõnepuudega õpilase kirjalikke töid, kui õpilane saab regulaarselt logopeedilist ravi või kui õpetaja töötab temaga individuaalselt logopeedi nõuannete järgi. Kirjalike tööde hindamisel diferentseeritult arvestatakse õigekirja häirele omaseid spetsiifilisi vigu vealiikide järgi. Ühte liiki vead loetakse üheks veaks. Kui hindamisel kasutatakse punktiarvestust, on hinde „3” alumine norm 35 % maksimaalsest võimalikust punktide arvust. Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegaga „puudulik” või „nõrk” või on hinne jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks

Käitumise ja hoolsuse hindamise eesmärk on motiveerida ja suunata õpilast:

- 1) järgima üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme;
- 2) täitma kooli kodukorra nõudeid;
- 3) täitma õpiülesandeid ning kohustusi.

Käitumist ja hoolsust hindab klassijuhataja koostöös aineõpetajate ja kasvatajatega.

Õpilase käitumist ja hoolsust hinnatakse igal trimestril.

Õpilaste käitumist ja hoolsust ei hinnata toimetulekuõppel ja hooldusõppel olevatel lastel. Käitumis- ja hoolsushinded märgitakse Stuudiumi päevikusse, e-tunnistusele ja õpilasraamatusse.

Käitumise aastahindeks pannakse "mitterahuldav" kooli õppenõukogu otsuse alusel. Selleks esitab klassijuhataja õppenõukogule põhjenduse, milles on arvestatud ka aineõpetajate ja kasvatajate seisukohti ning ettepanekuid.

Käitumise hindamine

Õpilase käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis ja väljaspool kooli (õppereisid, ekskursioonid, võistlused, teatriskäigud jm).

1. Käitumishindega "eeskujulik" hinnatakse õpilast, kellele üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine on harjumuspärane igas olukorras, kes täidab kooli kodukorra nõudeid eeskujulikult ja järjepidevalt.
2. Käitumishindega "hea" hinnatakse õpilast, kes järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ja täidab kooli kodukorra nõudeid.
3. Käitumishindega "rahuldav" hinnatakse õpilast, kes üldiselt järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ja täidab kooli kodukorra nõudeid, kuid kellel on esinenud eksimusi (suitsetamine, ropendamine), mistõttu ta vajab õpetajate ja lastevanemate tähelepanu ning suunamist.
4. Käitumishindega "mitterahuldav" hinnatakse õpilast, kes ei täida kooli kodukorra nõudeid ega järgi üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme, ei allu õpetajale ega lastevanemate nõudmistele. Õpilase käitumise võib hinnata "mitterahuldavaks" ka põhjuseeta puudumise korral või üksiku õigusvastase teo või ebakõlbelise käitumise eest. "Mitterahuldava" hinde põhjus kantakse Stuudiumi tunnistusele. "Mitterahuldava" hinde kinnitab õppenõukogu.

Hoolsuse hindamine

Hoolsuse hindamise aluseks on õpilase suhtumine õppimisse ja ülesannete täitmisse: kohusetundlikkus, töökus ja järjekindlus õppeülesannete täitmisel.

1. Hoolsushindega "eeskujulik" hinnatakse õpilast, kes suhtub õppimisse ja ülesannete täitmisse alati kohusetundlikult, õpib kõiki õppeaineid võimetekohaselt, on ülesannete täitmisel püüdlik, hoolas ja iseseisev, ilmutab omaalgatust ja viib alustatud töö lõpuni.
2. Hoolsushindega "hea" hinnatakse õpilast, kes suhtub õppimisse ja ülesannete täitmisse kohusetundlikult, on iseseisev ja hoolikas ning õpib võimetekohaselt.
3. Hoolsushinde "rahuldav" saab õpilane, kes üldiselt täidab oma õppeülesandeid ja muid kohustusi, kuid ei ole piisavalt järjekindel ega õpi kõiki aineid oma tegelike võimete ja arengutaseme kohaselt.
4. Hoolsushindega "mitterahuldav" hinnatakse õpilast, kes ei õpi võimetekohaselt, suhtub õppimisse ja ülesannete täitmisse lohakalt ja vastutustundetult, ei täida tundides õpetajate nõudmisi, jätab sageli tegemata oma kodused õpiülesanded ning muud kohustused koolis ja kodus.

7.2. Hindamine toimetulekuõppes

Toimetulekuõppes korraldatakse õppetöö ning õpikeskkond lähtudes iga õppija võimetest ja individuaalsetest iseärasustest. Õpitulemuste hindamine võimaldab motiveerida õpilast õppetöös osalema ja annab temaga tegelevatele täiskasvanutele infot õpilase arengutaseme kohta.

Õpitulemuste hindamine toimub õpilasele koostatud individuaalse õppekava nõuete alusel.

Õpieesmärkide saavutamise taset hinnatakse sõnaliste hinnangutega. Hindamisel kohaldatakse põhikooli riiklikus õppekavas hindamise kohta sätestatud.

Toimetulekuõppel õpilaste hindamisel kohaldatakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses sätestatud eesmärgid, seades hindamisele järgmised eesmärgid:

- 1) toetada õpilase võimetekohast arengut;
- 2) motiveerida õpilasi õpiülesandeid sooritama ja märkama oma töö tulemuse vastavust näidisele või etalonile;
- 3) suunata õpilasel võimalikult adekvaatse enesehinnangu kujunemist;
- 4) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja potentsiaalse arengu toetamisel;
- 5) anda õpilasele, õpetajale, kooli juhtkonnale, lapsevanemale (eestkostjale, hooldajale) teavet õpilase arengu dünaamika kohta.

Õpilasele antakse suuliselt konkreetne kirjeldav positiivne hinnang jõukohases tegevuses võimetekohase osalemise ja töö tulemuse kohta. Kirjeldav hindamine annab tagasisidet õpilasega tegelevatele täiskasvanutele tema arengudünaamika kohta.

Õpilase arengut hinnatakse hinnangutega “tuleb hästi toime” (THT), „tuleb toime“ (TT), “vahel tuleb toime” (VTT), „tuleb toime abiga“ (TA) ja „ei tule toime“ (ET).

Hinnangut „tuleb toime abiga“ võib täpsustada hinnangutega „tuleb toime sõnalise abiga“, „tuleb toime näidise või eeskuju järgi“, „tuleb toime koostegevuses“, „tuleb toime füüsilise abiga“ või muul viisil.

Hinnangut „tuleb toime“ ja „tuleb toime abiga“ täpsustatakse alati sõnalise kirjeldusega selle kohta, millega õpilane toime tuleb.

Hinnang „ei tule toime“ viitab vajadusele muuta individuaalset õppekava ning seda ei kasutata kokkuvõtval hindamisel.

Õpetaja teeb õpilase arengu kohta märkmeid, hinnates õpilase tulemusi lähtuvalt samalaadsete õpiülesannete keerukusest. Märkmete alusel korrigeeritakse vajaduse korral individuaalset õppekava.

Iga õppeperioodi lõpus lisatakse kokkuvõtivatele hinnangutele sõnaline tagasiside.

Õppeaasta lõpus antavale kokkuvõtvale hinnangule lisandub kirjalik individuaalse õppekava põhjal koostatud saavutatud õpitulemusi kirjeldav tagasiside.

7.3. Hindamine hooldusõppes

Õppimise potentsiaalne edukus sõltub õpilase individuaalsest võimekusest, reaalne edukus aga tema individuaalseid iseärasusi arvestavast ja õppimist toetavast keskkonnast. Õpilane vajab oma võimetekohase pingutuse eest talle mõistetavat, õiglast ja positiivset tagasisidet.

Hindamise põhimõtted:

- 1) toimingut sooritamisega kaasneb või sellele vahetult järgneb emotsionaalne hinnang, et tagasisidestada sooritust, motiveerida õpilast tegevuses osalema ja jõukohaseid ülesandeid täitma;
- 2) õpilase arengudünaamika kohta antakse suuline või kirjalik hinnang õpilasega tegutsevatele spetsialistidele ja lapsevanemale (ametlikule esindajale).

Hinnangu andmisel õpilase tegevustele ja õpitulemustele lähtutakse tema individuaalses õppekavas määratletud eesmärkidest.

Õpilase arengut hinnatakse hinnangutega “tuleb hästi toime”, „tuleb toime“, ”vahel tuleb toime”, „tuleb toime abiga“ ja „ei tule toime“. Vajaduse korral kirjeldatakse õpilase reaktsioone ja tegevusi.

Hinnangut „tuleb toime“ võib vajaduse korral täpsustada. Hinnangut „tuleb toime abiga“ võib täpsustada hinnangutega „tuleb toime sõnalise abiga“, „tuleb toime näidise või eeskuju järgi“, „tuleb toime koostegevuses“, „tuleb toime füüsilise abiga“ või muul viisil.

Hinnang „ei tule toime“ viitab vajadusele muuta individuaalset õppekava ning seda ei kasutata kokkuvõtval hindamisel.

Õpetajad teevad koostöös tugispetsialistidega lapse arengu kohta märkmeid (IÕK, IAJK). Vajaduse korral korrigeeritakse IÕK-s püstitatud ülesandeid õppeaasta jooksul.

7.4. Kokkuvõttev hindamine

Kokkuvõttev hindamine on hinnete koondamine perioodihinneteks ja perioodihinnete koondamine aastahinneteks.

Kokkuvõtivateks hinneteks on perioodihinded/hinnangud ja aastahinne/hinnang.

Õppeaasta hindamisperiood jaguneb nii lihtsustatud õppes, toimetulekuõppes ja hooldusõppes kolmeks trimestriks, mille alusel pannakse välja trimestri ja aastahinded või hinnangud.

Lihtsustatud õppe 1.-3. klassis kasutatakse kokkuvõtva hindamisena iga trimestri lõpus toimuvat kokkuvõtivate kirjeldavate kirjalike hinnangute andmist, millel ei ole numbrilist ekvivalenti. Kokkuvõtvas hinnangus peab selgelt kajastuma, kuivõrd taotletud õpitulemused on saavutatud.

Toimetuleku- ja hooldusõppes lisatakse kokkuvõtvale hinnangule “tuleb hästi toime”, „tuleb toime“, ”vahel tuleb toime”, „tuleb toime abiga“ õpilase arengu hinnangut täpsustav kirjalik kirjeldav hinnang.

Toimetuleku- ja hooldusõppes viitab hinnang „ei tule toime” vajadusele muuta individuaalset õppekava ning kokkuvõtval hindamisel seda ei kasutata.

Kui lihtsustatud õppel olevale õpilasele on õppeaine perioodihinne jäänud andmata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, hinnatakse aastahinde väljapanekul vastaval perioodil omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindetele „nõrk”.

Lihtsustatud õppe õpilasele, kelle perioodihinne on „puudulik” või „nõrk” või on hinne jäetud välja panemata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava või määratakse mõni muu tugimeede vastavalt kooli õppekavas sätestatule, et aidata tal omandada nõutavad teadmised ja oskused.

Toimetuleku ja hooldusõppes ei hinnata käitumist ja hoolsust.

7.5. Järgmisesse klassi üleviimine ja õpilase täiendavale õppetööle jätmine

Õppeperioodi jooksul omandamata jäänud õppekavaga nõutavate teadmiste ja oskuste omandamise toetamiseks võib õpilase jätta täiendavale õppetööle, mis viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu.

Täiendav õppetöö määratakse õpilasele, kellel aastahinne on puudulik või nõrk, kes on pikka aega koolist puudunud, kellel sõnaline hinnang on puudulik või nõrk.

Järgmisse klassi üleviimise otsustab õppenõukogu. Õpilane viiakse järgmisse klassi üle enne viimase õppeperioodi lõppu. Õpilane, kes on jäetud täiendavale õppetööle ja sooritab selle, viiakse järgmisse klassi

üle hiljemalt 30. augustiks. Õpilane, kellele on koostatud individuaalne õppekava arvestatakse klassi üleviimisel individuaalsest õppekavast tulenevaid erisusi.

7.6. Hinnete ja hinnangute vaidlustamine

Õpilasel või tema seaduslikul esindajal on õigus hindeid ja sõnalisi hinnanguid vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde või hinnangu teadasaamist, esitades kooli direktorile kirjalikult vastava taotluse koos põhjendustega.

Kooli direktor teeb otsuse ja teavitab sellest lõikes 1 nimetatud taotluse esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmise päevast arvates.

7.7. Kooli lõpetamise tingimused

Põhikooli lihtsustatud õppekava järgi õppiv õpilane sooritab kooli lõpetamiseks koolieksamid. Kooli valitud eksami õppeaine ja vormi kinnitab kooli direktor käskkirjaga ning teeb selle põhikoolilõpetajale ja tema seaduslikule esindajale teatavaks hiljemalt jooksva õppeaasta 1. veebruariks.

Õppenõukogu otsusega antakse põhikooli lõputunnistus lihtsustatud õppekavaga õpilasele, kui õppeainete aastahinded on vähemalt rahuldavad ning kes on kõik koolieksamid sooritanud positiivselt. Lihtsustatud õppekava õpilasele, kellel on kuni kahes õppeaines aasta- või koolieksamihindeks „nõrk“ või „puudulik“, antakse põhikooli lõputunnistus õppenõukogu otsusega pärast täiendava õppetöö või korduseksami sooritamist. Lihtsustatud õppekava õpilasele, kellel on kuni kahes aines aasta- või koolieksamihindeks „nõrk“ või „puudulik“, või kes ei ole suutnud täiendavat õppetööd või korduseksamit sooritada positiivselt, võib lapsevanema kirjaliku avalduse põhjal õppenõukogu anda põhikooli lõputunnistuse.

Toimetuleku- ja hooldusõppes väljastatakse õppenõukogu otsuse alusel põhikooli lõputunnistus õpilasele, kes on läbinud temale koostatud individuaalse õppekava.

8. ÕPILASE KARJÄÄRIVALIKUTE TOETAMINE

Elukestva õppe ja karjääri planeerimisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

Karjäärinõustamisega tegelevad:

- 1) klassijuhataja koos lastevanematega
- 2) aineõpetajad
- 3) huviringide juhendajad

Läbiva teemana käsitleme erinevates kooliastmetes õpilaste ealist arengut ja sellest tulenevaid võimalusi.

Esimeses kooliastmes arendatakse suhtlemis- ja koostööoskusi ning kujundatakse positiivne hoiak õppimise suhtes. Selle saavutamise meetoditena rakendatakse õppekäike, külalistunde, ning käsitletakse teemat “Kelleks tahan saada?”

Teises koolistmes toimub õpilase erivõimete ja huvide ning empaatiavõime arendamine, tutvutakse erinevate elukutsete ja nende toimetulekuks vajalike eeldustega. Meetoditena kasutatakse töökohtade külastusi, laadapäevi, karjääriteemaliste saadete vaatamist, vestlusi ning ametite nädalat.

Kolmandas kooliastmes toimub edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemine arvestades võimeid ja huve. Meetoditeks tööõppe tunnid, ettevõtete külastused, osavõtt ettevõtlusnädalast, miniuurimus elukutsevalikust, vabatahtlikus tegevuses osalemine, töökoha külastus.

Karjääriõppe pädevus - väärtustab praktilist tööd, mõistab töö tegemise vajalikkust. Suudab töö ajal alluda töödistsipliinile, teeb jõukohast tööd.

9. TUGITEENUSED JA ÕPPEKAVAVÄLISED TEENUSED

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §18 ja §37 sätestavad võimaluse individuaalsel õppekaval õppivale õpilasele määrata tema paremaks arenguks ja toimetulekuks ning IÕK nõuete täitmiseks erinevaid tugimeetmeid.

9.1. Logopeedilise ja eripedagoogilise töö korraldus koolis

1. Logopeedilist abi vajavad need õpilased, kelle suulise ja/või kirjaliku kõne areng takistab õpilase individuaalset arengut ja õppekava täitmist.

2. Logopeedilise abi eesmärgiks on kujundada lapsel tema võimetele vastavad kommunikatsioonioskused igapäevaelus toimetulekuks ja õppekavas ettenähtud oskuste omandamiseks.

3. Logopeedi põhiülesanded:

- 1) sõnavara laiendamine ja aktiveerimine;
- 2) lause- ja tekstiloomeoskuste arendamine;
- 3) kõne mõistmisoskuste arendamine;
- 4) häälhäälduse korrigeerimine;
- 5) lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine;
- 6) vajadusel õpilasele sobiva alternatiivkommunikatsiooni vormi leidmine ning tema õpetamine alternatiivset kommunikatsioonivahendit kasutama.

4. Eripedagoogilist abi vajavad sellised õpilased, kelle tunnetusprotsesside areng takistab õpilase individuaalset arengut ja õppekava täitmist.

5. Eripedagoogilise abi eesmärgiks on erimetoodikat kasutades toetada haridusliku erivajadusega õpilase arengut ning soodustada psüühiliste protsesside ja isiksuse arengut.

6. Eripedagoogi põhiülesanded:

- 1) õpilase taju, mälu, tähelepanu, mõtlemisoskuste arengu toetamine;
- 2) keskendumisvõime arengu toetamine;
- 3) suhtlemisoskuste arendamine;
- 4) lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

7. Logopeed ja eripedagoog arvestab iga õpilase võimetega ning seab nendest lähtuvalt individuaalsed eesmärgid, mis kajastuvad ka antud õpilase individuaalses õppekavas.
8. Logopeedi või eripedagoogi teraapiatunnid toimuvad üldjuhul individuaaltöona. Vajadusel töötatakse koos 1-2 sarnase erisusega õpilasega.
9. Logopeed ja eripedagoog nõustavad õpetajaid ja lastega töötavat muud personali ning vajadusel lapsevanemaid lapse arengu toetamise osas.

9.2. Õpilaskodu

Kool pakub õppekavavälise teenusena kasvatusrühma õpilaskodus, mille eesmärkideks on:

- 1) toetada intellekti- ja liitpuudega õpilast kasvatavat perekonda ja anda võimalus lapsevanemal töölkäimiseks;
- 2) arendada ja kinnistada õpilaste iseseisvust, tugevdada eneseteadvust ja kasvatada vastutustunnet;
- 3) arendada kommunikatiivseid, sotsiaalseid ja eneseteenindusoskusi, toetada nende kasutamist igapäevatoimingutes;
- 4) kinnistada õpitut praktilisi tegevuste, vaatluste, õppekäikude jms kaudu;
- 5) sisustada õpilaste vaba aega meelepärase tegevusega (käeline tegevus, lauamängud, sportlikud mängud, lõõgastumine) lähtudes õpilase iseärasustest sh. füüsilisest tegevussuutlikkusest, tervislikust seisundist.

9.3. Koolis pakutavad rehabilitatsiooni võimalused

1. Liikuvuse tugiteenus

Eesmärk on toetada funktsionaalsete häiretega õpilaste arengut ning arendada peenmootorikat. Samuti on oluline säilitada või parandada liigeste liikuvust ning lihaste jõudu ja vastupidavust, eriti raskete liikumispuuete korral.

2. Rütmika ja kehaline kasvatus

Eesmärkideks on kehatunnetuse arendamine, üldmootorika arendamine, erinevate meeltega tunnetuse arendamine.

3. Muusika tugiteenus

Eesmärkideks on keskendumisvõime ja tähelepanuvõime arendamine, tunnete väljendusoskuste omandamine, õnnestumiskogemuste ning positiivsete emotsioonide saamine.

4. Käelise tegevuse tugiteenus

Eesmärkideks on kognitiivsete oskuste arendamine; mootorika, kehatunnetuse, peenmootorika, silma ja käe koostöö arendamine; keskendumisvõime arendamine; tunnete väljendamine.

5. Arvutiõpetus

Eesmärkideks on arvuti kui õppetöö ja teadmiste hankimise abivahendi kasutama õppimine; arvuti kui kommunikatsiooniks vajaliku vahendi kasutama õppimine; arvuti kui vaba aja veetmise ja sotsiaalse suhtlemise vahendi kasutama õpetamine; psüühiliste protsesside ja õpimotivatsiooni arendamine.

6. Massaaž

Eesmärkideks on tegevusvõime ja/või selle komponentide väljalangemise takistamine; liigutusliku tegevusvõime arendamine, kujundamine ja taastamine.

7. Ujumine

Eesmärkideks on kogu lihaskonna arendamine ja õige hingamise õpetamine; õpilaste rahustamine; positiivsete emotsioonide andmine; vees ohutu käitumise õpetamine.

8. Bowling

Eesmärkideks on kehatunnetuse arendamine; üldmootorika arendamine; erinevate meeltega tunnetuse arendamine.

9.4. HEV õppe koordineerija

HEVKO (haridusliku erivajadusega õpilaste õppe koordineerija) on koolidirektori poolt määratud isik, kelle ülesanne on korraldada HEV õpilaste õppe ja arengu toetamiseks koolisest meeskonnatööd ning koordineerida koolivälises võrgustikutöös osalemist (PGS § 46 lõige 1).

HEVKO koordineerib õpilase juhtumipõhist koolisest võrgustikutööd ja koostööd õpilase vanematega. HEVKO hindab koostöös tugispetsialistide, lapsevanemate ning õpetajatega õpilase haridusliku toe vajadust, arvestades õpilase toimetulekut õpikeskkonnas, sh tervisliku seisundi ja kasvukeskkonna mõjusid ning tuginedes läbiviidud hindamise tulemustele.

Õpilase arengu toetamise tulemuslikkuse hindamiseks kirjeldavad klassiõpetaja, aineõpetajad, õpilaskodu kasvataja ja õpilast toetanud tugispetsialistid õppeaasta lõpus õpilase õppeaasta vältel toimunud arengut ja toimetulekut.

9.5. Õpetaja abi

Õpetaja abi on tehniline ja korralduslik töötaja, kelle ülesandeks on õpetaja abistamine, sh õpilast toetava õpi- ja kasvukeskkonna loomisel, paljudamisel, jagamisel, järelevalve korraldamisel.

9.6. Individuaalne õppekava (IÕK), hinnanguleht ja õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart (ÕIAJK)

Vastavalt Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusele §18 lõige 2, Põhikooli riiklik õppekava § 17 lõige 9 ja Põhikooli lihtsustatud riiklikule õppekavale §5 koostatakse kõigile toimetulekuõppe ja hooldusõppe õpilastele igaks aastaks individuaalne õppekava (IÕK), milles keskendutakse ainekavades märgitud tegevustele ja teemadele. Individuaalses õppekavas esitatakse:

- 1) üldised andmed õpilase kohta
- 2) õpilase pedagoogilis-psühholoogiline kirjeldus ja õpilase tervisliku seisundi kirjeldus;
- 3) erisused õppesisus ja õpitulemustes;
- 4) õpilasele rakendatavad meetmed või õppe eritingimused, sealhulgas õppevara;
- 5) õpitulemuste ja arengu hindamise kord, hindamisviisid ja vahendid, õpilase arengule
- 6) tagasiside andmise viisid ja vahendid;
- 7) individuaalse õppekava rakendamise aeg;
- 8) individuaalse õppekava koostamise ja täitmisega seotud isikud ning nende kohustused.

Individuaalne õppekava koostatakse esimese õppeperioodi lõpuks. Individuaalse õppekava IÕK koostamisel võetakse aluseks õpilase hinnanguleht, mis esitatakse kirjalikult iga õppeaasta lõpus kevadel ning sisaldab õpilase arengutasemeid läbitud õppeainetes toimetulekuõppes ja tegevusvaldkondades hooldusõppes. Hinnangulehe koostamiseks dokumenteeritakse õppeaasta jooksul õpilase individuaalne areng. Vastavalt Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 46 lõige 7 ja valdkonna eest vastutava ministri määrusele koostatakse igale õpilasele õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart (ÕIAJK).

10. TEGEVUSED ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMISEKS JA MITMEKESISTAMISEKS

Vastavalt Põhikooli riiklikule õppekavale §4 viivad kooli õppe- ja kasvatustööga tegelevad kooli töötajad ja kogu kooli personal ellu koos üldpädevuste kujundamisega õppekava mitmekesistamist ja selle rakendamist.

Õppekava rakendamist toetavad tegevused õpilastele

1. Koolis korraldatakse õpilastele erineva suunitlusega tegevusi:

- 1) õppekäigud (vähemalt 1 kord õppeperioodis);
- 2) õuesõppe tunnid (vastavalt ilmastikule, vähemalt 1 kord nädalas);
- 3) teise õppetunni/klassi külastamine (seoses tähtpäevadega);
- 4) huvitegevused;
- 5) hommikuring.

2. Õppekäik on eesmärgistatud ja suunatud tegevus, mis on seotud üldiste õpitulemuste ja pädevuste kinnistamisega või uute teadmiste omandamisega. Õppekäigud toimuvad väljaspool koolimaja territooriumi.

3. Õppekäigud toimuvad üldjuhul õppetundide ajal. Õppekäigud planeeritakse õpetaja töökavas. Õpetaja on valmis igal võimalusel kasutama ka väljastpoolt kooli pakutavaid sobivaid õppekäike.

4. Õppekäike võivad organiseerida õpilastele ka õpilaskodu töötajad õpilaskodu teenuse kasutamise ajal.

5. Õuesõppe tund toimub vastava aine/tegevusvaldkonna õppetunni ajal õues koolimaja territooriumil või selle lähiümbruses. Õuesõppe tunni eesmärgiks on õpilase mõttemaailma avardamine ja arusaamade mitmekesistamine õpikeskkonda muutes.

6. Õuesõppe tund toimub lähtuvalt ilmastikust. Õpetaja planeerib need eelnevalt oma töökavas.

7. Õppetunni /klassi külastamine on seotud rahvakalendri tähtpäevade tähistamisega ja teiste klasside tegevustega tutvumisega. Külastamise eesmärgiks on arendada õpilase üldpädevusi nagu suhtlemisoskus ja esinemisjulgus.

8. Huvitegevuseks koolis on loodud õpilastele huviringid. Nendes osalemise eesmärgiks on õpilase tugevuse avastamine ja selle igakülgne individuaalne arendamine vastavalt õpilase võimetele.

9. Hommikuringi eesmärk on arendada õpilaste sotsiaalseid oskusi.

Õppekava rakendamist toetavad tegevused õpetajatele

1. Koolis toimuvad õpetajatele erineva suunitlusega tegevused:

- 1) koolisisesed õppepäevad õppe – ja kasvatustöö paremaks korraldamiseks;
- 2) koolitused ainealaste pädevuste ja digipädevuste parandamiseks;
- 3) kogemuste vahetus teiste hariduslike erivajadustega tõhustatud või erituge vajavatele õpilastele õpet pakkuvate koolidega;
- 4) koolivälistes projektides osalemine.

2. Koolisisesed õppepäevad sisaldavad õpetajate koostööd arendavaid tegevusi, õpetajate ja õpilastega tegelevate spetsialistide koostööd arendavaid tegevusi, õpetajate omavahelisi kogemuste vahetamise õppepäevi ja teisi sarnaseid tegevusi.

3. Koolituste osas nõustatakse ja suunatakse õpetajaid valima ning läbima ülikoolide, Haridus- ja Noorteameti, Rajaleidja ja muude asutuste pakutavaid koolitusi.

4. Kogemuste vahetamine toimub hariduslike erivajadustega tõhustatud või erituge vajavatele õpilaste õpetamisega tegelevate koolide lahtiste uste päevadel ja muudel koostööd pakkuvatel üritustel osalemise kaudu.

5. Koolivälistes projektides osalemise all mõeldakse erinevate võimaluste leidmist koostöö tegemiseks teiste koolidega ja asutustega vabariiklikul ja rahvusvahelisel tasandil.

Ülekoolilised ja koolidevahelised ühistegevused/projektid

1. Õppekava rakendamist toetavad ühistegevused ja ülekoolilised ühistegevused/projektid kirjeldatakse ja kavandatakse konkreetselt kooli üldtööplaanis, mis kinnitatakse igal sügisel enne õppetöö algust toimival kooli õppenõukogul.

2. Koolis toimuvad järgmised ülekoolilised ühistegevused/projektid:

1) traditsioonilised ülekoolilised üritused, mis toimuvad igal õppeaastal;

2) erinevate tähtpäevadega seotud üritused;

3) kooli tutvustamiseks ja kooli tegevuste propageerimiseks korraldatavad mitmesugused heategevusüritused/kontserdid;

3. Ühistegevus/projekt on kindlaks määratud tulemuse saavutamiseks tehtav ühine töö, milles lähtutakse kooli õppe - ja kasvatusesmärkidest ning kooli õppekavas määratletud üldpädevustest.

4. Kõikide ühistegevuste/projektide jaoks määratakse projektijuht/ürituse eest vastutaja, kelle ülesandeks on koostöös tegevusrühmaga kirjeldada ühisürituse eesmärgid lähtuvalt üldpädevustest ja juhtida kogu tegevust ürituse lõpuni.

Huvitegevus

Huvitegevuse eesmärgid on:

1) kasutada ära kõik võimalused õpilaste arendamisel ja kasvatamisel;

2) sisustada huvitegevusega õpilaste vaba aega võimetekohaselt;

3) huvitegevus arendab ja annab teadmisi toimetulekuks edaspidises elus;

4) arendab koostöö- ja eneseväljendusoskust.

Kevade Koolis tegutsevad järgmised huvialaringid: käsitööring, pilliring, spordiring, tantsuline liikumisring, keraamikaring ja kokandusring. Ringide töö toimub päeva teisel poolel.

Traditsioonilised üritused:

Maailmakoristuspäev, Türi Kevade kooli sünnipäev, leivanädal, Türi valla sünnipäeva tähistamine, hingedepäev, Mardipäev, Kadripäev, muusikahommikud, advendihommikud, pidulik jõululõuna koolis, kolmekuningapäeva tähistamine, tervisenädal, vastlapäev, sõbrapäev, Eesti Vabariigi sünnipäev, kooli avatud uste päev, emakeele nädal, ametite nädal, naljapäev, muusikanädal, emadepäev, ekskursioonid, matkad ja etenduste külastamine.

Võtame osa Eriolümpia Eesti Ühenduse üritustest, peame koos vanematega jõulu- ja kevadpidu, kevaditi läheme koos vanemate ja õpetajatega looduskaunitesse Eestimaa paikadesse ekskursioonile. Kord nädalas käime Türi ujulas ujumist õppimas, linna võimlates võimlemas ning bowlingut mängimas (kord veerandis).

11. ÕPILASTE JA LASTEVANEMATE TEAVITAMINE JA NÕUSTAMINE

Teavitamise ja nõustamise alused

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §55 alusel on õpilasel ja tema vanemal õigus saada koolist teavet ja selgitusi koolikorralduse, õpilaste õiguste, kohustuste ja õppetulemuste kohta.

Vastavalt Põhikooli riiklikule õppekavale §19 on õpilasel ja piiratud teovõimega õpilase vanemal õigus saada kirjalikku tagasisidet õpilase arengust, õpitulemustest ning käitumisest vähemalt 2 korda õppeaastas.

Õpilaste ja vanemate teavitamine toimub kooli kodukorras sätestatud kordade kohaselt. Teavitamisel järgitakse „Haldusmenetluse seaduses“ sätestatud tingimusi.

Hindamisest teavitamine

1. Hindamispehiohtteid tutvustab klassiõpetaja õppeaasta alguses õpilastele ja lapsevanematele või eestkostjatele (edaspidi lapsevanem).
  2. Lapsevanemal on õigus saada teavet õpilase hindamise ja hindamise korra kohta klassiõpetajalt.
  3. Tagasisidet õpilase arengust, õpitulemustest, käitumisest ja hoolsusest antakse lapsevanemale õppeperioodi vältel suuliselt või kirjalikult (e-kiri, õpilaspäevik, telefon jms).
  4. Õpilase õpitulemused perioodi/aasta lõpus antakse lapsevanemale teada klassitunnistusel.
- Lihtsustatud õppe õpilase käitumist ja hoolsust kirjeldav õppeaasta kokkuvõttev hinnang antakse vanemale teada aasta lõpus hinnangulehel.

Teavitamine ja nõustamine

1. Lapsevanemal on õigus saada koolist oma lapse kohta igasugust teavet. Seda saab keelata vaid mõjuva põhjuse olemasolul või juhul, kui seda on seadustega teisiti sätestatud.
2. Kooli kodulehel on lapsevanemale kättesaadav järgmine vajalik info:
  - 1) õpilaste vastuvõtu kord;
  - 2) kooli pehimäärus, arengukava, õppekava, ainekava, kodukord;
  - 3) tunnijaotusplaanid ja ajakava.

Infot õppeperioodil käsitletavatest teemadest, klassi ja kooli üritustest saab lapsevanem klassiõpetajalt iga õppeperioodi algul ja jooksvalt õppetöö vältel.

Lapsevanem saab vajadusel ja eelneval kokkuleppel nõustamist õpilase arengu, toimetuleku ja õpetamise toetamiseks klassiõpetajalt/aineõpetajalt.

12. ÕPETAJATE KOOSTÖÖ JA TÖÖ PLANEERIMINE

Väljundipõhise õppe ja selle planeerimise pehimõtted.

1. Põhikooli riiklikus õppekavas §5 on sätestatud, et õppimist tuleb käsitleda väljundipõhiselt. Väljundipõhises õppes käsitletakse õppijat õppeprotsessis aktiivse osalejana.
2. Väljundipõhises õppes toimub õpetaja töö planeerimine järgmiste pehimõtete järgi:
  - 1) määratletakse õpitulemused, mida soovitakse õppimise ja õpetamise kaudu saavutada;
  - 2) seostatakse õpitulemused üldpädevustega ja läbivate teemadega ning leitakse lõimingu võimalused;
  - 3) kavandatakse õpitulemuste saavutamiseks hindamismeetodid;
  - 4) valitakse hindamismeetoditest tulenevalt õpetamismeetodid, mille abil jõutakse planeeritud õpitulemusteni.

Väljundipõhises õppes kujundatakse õppeprotsess selliselt, mis võimaldab kõige paremal viisil saavutada õppimise tulemused. Õpetaja üheks pehiülesandeks on seejuures

sidususe loomine õpitulemuse, õppemeetodi ja hindamiseetodi vahel.

Õpetajate töö ja koostöö planeerimine

Vastavalt Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppe, toimetulekuõppe ja hooldusõppe kavadele rakendatakse õppetöös üldõpetuslikku põhimõtet.

Õpetajad tuginevad oma töö planeerimisel kooli üldtööplaanis kirja pandud tunni- ja koolivälistest tegevustest, kooli õppekava üldosast, lihtsustatud õppe ainekavadest (Lisa 1), toimetulekuõppe ainekavadest (Lisa 2) ja hooldusõppe tegevusvaldkondade kavade (Lisa 3).

Klassiõpetajad koostavad koostöös aineõpetajate ja teiste õpilasega tegelevate spetsialistidega igale õpilasele IÕK, hinnangulehe ja õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi.

Kõik õpetajad ja õpilasega tegelevad spetsialistid täidavad koostöös vähemalt kahel korral õppeperioodi jooksul õpilase individuaalse arengu jälgimise kaarti.

Õppematerjalid õppetöökaks valib ja koostab õpetaja arvestades lisaks õppekavale veel mõõduka intellektipuudega vastavas vanuses lapse psüühika, tegevuse ja suhtlemise tüüpilisi iseärasusi ning individuaalset võimekust.

Õppeülesannete raskusastet reguleerib õpetaja arvestades õpioskuse omandamise etappe ja õppematerjali sisulist keerukust. Esitada tuleb võimalused õpitoimingute erinevateks sooritamisteks: praktiliselt või materjaliseeritult, visuaalselt, verbaalselt ja kombineeritult.

Õpetaja planeerib oma tegevuskava ja õppetööd ning paneb selle kirja töökavasse.

Töökava koostamine

Töökava koostavad kõik klassi- ja aineõpetajad perioodide kaupa. Ringitöö töökavad koostatakse kahel korral, 1. - 2. periood koos ning 3. – 5. periood koos.

Klassiõpetaja töökavas planeeritakse õppetöö kõikides tema õpetatavates õppeainetes ja/või tegevusvaldkondades. Aineõpetajad ja ringitöö juhendajad koostavad töökava ainult nende õpetatava aine/tegevusvaldkonna/ringitegevuste kohta.

Klassiõpetaja planeerib töökavas nädalate tegevused ja teemad. Aineõpetajad ja ringitöö juhendajad lähtuvad oma töökavade koostamisel samadest teemadest.

Klassi töökavade koostamisel järgitakse alljärgnevat struktuuri, milles peavad olema järgmised elemendid:

- 1) teema (alateema);
- 2) kasutatav õppekirjandus;
- 3) lõiming teiste õppeainete ja õppekava läbivate teemadega
- 4) eeldatav õpitulemus.

Töökavad vormistatakse kalenderplaanina.

13. KOOLI ÕPPEKAVA UUENDAMINE JA TÄIENDAMINE

Kooli õppekava on kooli õppe- ja kasvatustööd reguleeriv dokument. Õppekava koostamisel ja täiendamisel lähtutakse Eesti Vabariigi õigusaktidest ning väljatöötatava haridusvaldkonna arengukava Haridus- ja teadusstrateegia 2035 sihiseadetest.

Õppekava üldosa koostamise ja muutmise eest vastutab kooli direktor ja ainekavade eest vastutavad õpetajad.

Kooli õppekava koostamise ja arendamise demokraatliku korralduse eest vastutab kooli direktor. Õppekava koostamine ja arendamine toimub järjekindlas koostöös - õpilased, õpetajad, kooli hoolekogu, lastevanemad, kooli pidaja.

Kooli õppekava vaadatakse läbi õppeaasta lõpul. Vajadusel tehakse õppekava muutmiseks ettepanekuid igal õppeaastal augustikuus korraldatava õppenõukogu koosoleku ajaks. Õppenõukogu arutab läbi muudatusettepanekud ja annab arvamuse ning teeb ettepaneku kooli direktorile muudatusettepanekute kinnitamiseks.

Kooli õppekava ja selle muudatused esitatakse enne kehtestamist arvamuse avaldamiseks kooli hoolekogule.

Kooli direktor kehtestab kooli õppekava oma käskkirjaga.

Kehtestatud kooli õppekava avalikustatakse kooli kodulehel ja tehakse paberkandjal kättesaadavaks õpetajate toas.